

מול התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדוק שליט"א

בני ברק - אלעד

שנה י"ד גליון תרמ"ב

ויחי

ט"ז טבת תש"ע

בקהלם אל תחד כבודי

רעב כבד פקד את הארי מלך החיות, בין עצי היער הסתובב לו סר וזעף מוכן הוא לטרוף ולדרוס את כל אשר ימצא כדי להשקיט רעבונו, שלשה ימים שיחר לטרף ולא עלה בידו, ומפני הרעב החל נודף מפיו ריח רע.

האריה חשש שסופו יהיה שינוע ברעב, מה עשה, החל שואג לעבר היות היער, לשמע השאגות רץ לעברו סוס, אמר לו הארי: הטח חוטמך אל פי ואמור נא מה אתה מריח, הרכיז הסוס את ראשו והטח חוטמו לפי האריה, ואמר: ריח רע נודף מפוך, כעס האריה: מורד במלכות הינך, טרף את הסוס ושיסעו לגזרים ואכלו.

חלפו שלשה ימים נוספים ושוב חש הארי ברעב גדול, שוב שאג לעבר החיות, רץ לעברו זאב, שאל אותו האריה: מה הוא מריח בפיו, זכר הזאב את דברי הסוס ואת אשר קרהו, לכן התחכם ואמר: מאומה איני מריח, כעס עליו האריה: שקרן שכמותך, כיצד זכבת לי, בן מות אתה, ומיד טרף את הזאב ואכלו.

עברו עוד שלשה ימים אחרים ושוב חש האריה ברעב גדול, וכמעשהו בראשונה כך מעשהו בשניה, יוצא הוא אל עבר היער, והאריה שואג ומי לא יירא מה יעלה בגורלו.

והחיות אצים רצים מבוהלים ודחופים וכי מה עוד יכולים הם להשיב להארי כשבכל פעם הוא מוצא אמתלא אחרת כדי להשקיט את רעבונו, קרב לעברו שועל, שאלו האריה: מה אתה מריח, בקול צרוד ובגרון נחר פתח השועל את פיו בחכמה: אדוני המלך, תקפה אותי צינה ואין חוטמי מריח מאומה...

הנמשל מובן, כשפורצת מחלוקת ישנם אנשים הנכנסים לסבך המחלוקת והם ניכווים בגחלתה, אוי לי אם אומר להאי גיסא, אוי לי לאידך גיסא, ולכן צריכים אנו להיות כאותו שועל חכם ולהשתדל שלא להיות מעורב באש מחלוקת הפורצת ח"ו בין בני אדם.

הוא אשר דיבר יעקב ואמר "בקהלם אל תחד כבודי" כשיקהיל קורה את כל העדה על משה ועל אהרן, שם אל יתחד עמהם שמו, ולכאורה הרי בין כך ובין כך הוא נכדו של יעקב, אם כן מה יתן ומה יוסף שלא יזכירו את שמו, אך לפי האמור היה זה כעין צוואה שצויה יעקב לבני ישראל שכשיבוא ח"ו עת מחלוקת מוטל עלינו לא להריח את הריח ואת האש של המחלוקת.

תוכן הענינים

- לקח טוב..... עמוד ב'
- קול תפילה..... עמוד ג'
- שבת בשבתו..... עמוד ד'
- דבש תמרים..... עמוד ה'
- בשפתי צדיקים..... עמוד ו'
- פרפראות להכמה..... עמוד ז'
- ודרשת וחקרת..... עמוד ח'
- פניני התורה..... עמוד י"א
- הפרו תורתך..... עמוד י"ב
- חוקים להורות..... עמוד י"ג
- הילולא הצדיקיא..... עמוד י"ד
- דבר בעתו..... עמוד י"ז
- משולחן מלכים..... עמוד י"ח
- דברות קודש..... עמוד כ"ז

די היסטאריע

אנשי די היסטאריע

קופת רבי מאיר בעל הטע

עמוד ל"ח

להכנסת מודעות, ברכות מול טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להר"ר אלטער אשר אנטשיל

אילאוויטש הי"ו

011-972-527648437

היו נמונים לדינער הראשונה לטובת מולל "עצי חיים" ד'סאטמאר בני ברק צדקת רבי מאיר בעל הנס

שתתקיים אי"ה מוצאי"ק פרשת תרומה הבעל"ט, פרטים יבואו

לאמרי גארי צייגן

די מעלות פון

די
ערשטע מעלה
איז:

"כולל עצי חיים" איז אונזער

צדקת רבי מאיר בעל הנס

"אונז צעמיר
אחזק אחים לצעה
אין ארץ ישראל.
צאס איז צדקת
רבי מאיר האל
הנס פאר אונז
און פאר אן"ע"

מדברי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
מעמד התמנות נבאי קודש, ד' פרישת וישלח

די צווייטע מעלה איז...
קומענדיגע וואך אי"ה

ה כ ו נ ו !   ה כ ו נ ו !

דינער הראשונה

מוצש"ק פר' תרומה הבעל"ט - בעיר וויליאמסבורג

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר והסידות נאמרים

ולעלות למעלה, וכן יש אדם הורד ממדרגתו ושם נשאר חלילה, אמנם הצדיק אף שלפעמים יורד ממדרגתו, הוא יורדה לצורך עליה, רק חוזר ועולה למדרגה גבוהה יותר, וזה שבידך יעקב פהו כמים, כאשר יהיה לפעמים יורד ממדרגתו כטבע המים, אל תותר לא תשאר שמה, רק יהיה ירידה לצורך עליה כנ"ל.

★

וירא מנוחה כי טוב וכו', וירא מנוחה כי טוב, זה שבת, ואת הארץ כי נעמה, זו ארץ ישראל, ע"י מה זוכים לזה ויט שכמו לסבול, היינו עמל בתורה ובעבודת השי"ת, וזכה שמרגיש מעט בשבת, ומרגיש קדושת ארץ ישראל.

★

גד גדוד יגודנו והוא יגד עקב, י"ל דאיתא בספח"ק ההצדקות מבטלת כל גזירות רעות וכל פגעים רעים, וג"ד ר"ת נ'מול ד'לים, וא"כ הצדקה מכונה בשם גד, וזה פי' הכתוב, גד הצדקה, גדוד של לפנים, יגודנו תהתקן כוחם ותבטלם, והוא יגוד, יתהדק ויבטל, עקב גימ' ב' פעמים אלהים הרומז לדינים, אע"פ שאמר ואתה תשופנו עקב, אבל הצדקה מכבלת כח הנפש.

★

והוא יתן מעדני מלך, עפי"מ ששמעתי ממורי הצדק מ' דוד בער, ע"מ שאמרו חו"ל, ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, היינו שהתענוג נקרא פרנסה, והשי"ת מתענג בעבודת ישראל, וישראל גורמים תענוג לאביהם שבשמים, והוא יתן מעדני מלך, שמי שזוכה לעבוד השי"ת באהבה שלימה אהבה בתענוגים, הוא יתן מעדני מלך, שגורם תענוג להשי"ת וישמח ה' במעשיו.

★

נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר, היינו כי נמצא בו השגה גדולה בכל עניני עוה"ז לשאלו תיכף מי ברא אלה, וזה פי' הנותן אמרי שפר, היינו שביוון שהיה מכיר את השי"ת כלב כל דבר היה נותן הודאה אליו, וזה שתרגום אונקלוס יהוה מנדין ומברכין עליהן.

האספו ואגידה לכם וכו', פי' תתאספו ותתאגדו יהוה, את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, זהו דבר אשר יהיה יקר וחשוב מאוד עבורכם בעקבתא דמשיחא.

(דריה"ק / שמואל מאמניקא ז"ע)

★

האספו ואגידה לכם וכו', האספו עצמכם באהבה נאמנת, ואגידה לכם, לשון קשירה בקשר אמיץ ואהבה, את אשר יקרא אתכם לשון קור וכי שנים ידובקו והם להם, ופירוד יקרא הקורן ובאחרית הימים לעת קץ בעיקבתא דמשיחא, באהבת הברים בקרבת אהבה, והי להם.

★

אשר יקרא אתכם, אשר יקרא, לשון מקרה, שכל אחד ואחד ישב על עבודתו בהיחם הדעת, ופתאום יבא משיח. (בעש"ט)

ימי יעקב שני חייו, לפי שעיקר החיות של הצדק הם אותן הימים שמוסיף בהם אור העבודה, והם נקראים ימים, ע"ד שנאמר ויקרא אלקים לאור יום, וזהו ויחי ימי יעקב, פירוש הימים שהיה מוסיף בהם אור הם היו יעקב שני חייו, וקל להבין. (נועם אלימלך)

★

אל נא תקברני במצרים, נ"ל דבידוע דגוף האדם איננו האדם ממש אלא לבושו, האדם הוא הנשמה, וזהו אמרו אל נא תקברני במצרים, אל תקבור כאן את רוחי שאצלתי עליך והנכתי אותך בארץ כנען, אל תאמר שדרך ישראל סבא כבר בטלה מן העולם ואין צורך יותר ללכת בה, אלא תמשיך לשומרה ולהעבירה לדורות הבאים ללא שום שינוי.

★

ויאמר יוסף אל אביו לא בן אביו וכו', נ"ל עפי"ד אאמרו"ר בהיכל הברכה על הפסוק כי הגוים וכו' אל מעונגים ואל קוסמים ישמעו ואתה לא בן נתן לך ה' אלקיך, והקב"ה גזר וצדיק מבטלו וצדיק גזר והקב"ה מקיים, היינו מה שצדיק גזר הקב"ה אומר בן, ומה שהשי"ת גזר, מבטל הצדיק ואומר לא זה אלא הכתוב כי הגוים אל מעונגים ואל קוסמים ישמעו ומתפללים להם, אבל ואתה עם בני ישראל הקדושים, יש כח הצדיק לומר לא בן, א"כ למה לכם להלך אחר הגוים, טוב לכם יותר להדבק בצדיק הדור, ע"כ, ובוה מפורש ויאמר יוסף אל אביו לא בן אביו, גלוי וידוע לפני שיש בידך כח לא ובן, לומר לא על גזירתו של מנשה לא יהיו כ"כ בנים טובים, ע"כ שים ימינך על ראש מנשה, והקב"ה בודאי יקיים ויאמר בן, אך אעפ"כ וימאן אביו.

★

ויברכם ביום ההוא לאמר, ר"ל שבידך אותם שיונו למדת הבטחון, שלא יהיה להם דאגת מחר, רק מה שביום ההוא לאמר, זה ראוי לאמר, אבל לא מה שמחר, בזה מתורץ תיבת לאמר, כ"ג פי' ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר, פי' שראוי לבקש עזר משהי"ת למדת הבטחון. (משנת הרמ"ל)

צריך להיות תמיד בתשובה

ראובן בכרי אתה כחי וראשית אוני וכו', נ"ל עפי"מ שאמרו חו"ל לא היה אדם פותח בתשובה עד שבא ראובן וכו', וזה שולמד יעקב אבינו לבעלי תשובה, אלא להיות חושב שכבר עשה תשובה שלימה ושוב עדין אין צורך עוד לתשובה, לא זו הדרך ומקום שבכלי התשובה עומדים, רק צריך להיות תמיד בכל עת וזמן יותר ויותר לשוב בתשובה שלימה ע"י התורה הקדושה, להגות בה יומם ולילה לא ישבותו, וזה שאמר יעקב, ראובן בכרי אתה ר"ל, שאתה הוא הבכור לתשובה, יתר שאר ר"ל, מלשון שאת וספדת, שתמיד אתה צריך להיות בתשובה ולהחזיק עצמך לשאת ונגע ותמיד לשוב בתשובה שלימה, גם הוא לשון התנשאות, שתמיד אתה צריך להתנשאות עצמך בתשובה ע"י התורה, והבן, ועפי"ז נ"ל ג"כ הפסוק וזאת אשר דבר להם אביהם, דבר הוא לשון קשה, ר"ל שאף גם כולם הוכיח, ג"כ ששיבו כולם בתשובה שלימה, לעשות עליה לשכינתא הנקראת זאת כידוע. (מאור ושמש)

ברש"י ביקש יעקב לגלות את הקץ וכו', למה נסתלקה ממנו שכינה, אלא דאיתא בגמ' זכו אהישנה, לא זכו בעתה, ויעקב אבינו רצה לגלות זמן הקיץ בעתה שהוא כשישראל יהי' בבחי' לא זכו, והקב"ה אינו סובל שיאמרו על ישראל שהם בבחי' לא זכו, ע"כ נסתלקה ממנו שכינה.

(דריה"ק משמורטקוב ז"ע)

★

פהו כמים אל תותר, נ"ל שהוא ברכה, דמבע המים הוא שיוור ממקום גבוה למקום נמוך ושם נשאר, כי אי אפשר למים להזור

הזמנה מילתא הוא

בעוה"ש"ת

מיר האבן דעם כבוד איינצולאדענען אונזערע
חשוב'ע תומכים און ידידים צום

מעמד חינוך הטהור

לטובת מוסדותינו הק'
וואס וועט א"ה אפגעראכטן ווערן

פרשת שמות

בבתי מדרשים דקהילתינו
בעיר בארא פארק

די אלפי תשב"ר תלמידי מוסדותינו הק' וועלכע ווערן נתחנך על טהרת הקודש,
ערווארטען אייער ווארימסטע שטיצע
ובזכות זה תתברכו בשפע של ברכה והצלחה וכט"ס

הנהלת המוסדות

אלקא דמאיר עננו!

קול תפילה

אמרות קודש בענייני תפילה נאמרים על פרשת השבוע ערובים וסדרים

ובקשתי הוא כח האדם שזה מועיל להעלות הדבורים כמו קשת כו'. אבל עיקר התפלה הם האותיות כנ"ל.

(שפת אמת פ' נח)

השי"ת נותן כח להתפלל

יששכר זבולן ובנימין. על דרך שאמר הכתוב (תהלים קיג, ה-ז) המגביהי לשבת המשפילי לראות כו'. דהנה האדם הקרוץ מחומר יסודו מעפר וסופו לעפר בנפשו

יביא לחמו, איך יערב לבו לגשת להתפלל ולעבוד לפני מלך רם ונשא מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ואדון כל. אך השם יתברך ב"ה בחסדו הגדול ובטובו יתברך, נותן גבהות בלב איש הישראלי, להיות בבחינת יוגבה לבו בדרכי ד' (דברי הימים ב', י"ז, י"א) אז יוכל לגשת מול הדרתו להתפלל, ומכל מקום צריך לידע אינש בנפשיה כי לא כחו ועוצם ידו עשה הדבר הזה, כי אם ד' הוא הנותן לו כח לעשות חיל, והוא אינו כי אם כמו עבד ושכיר אשר ישאף צל, כן ישאף ויתאוה השפעה קדושה ממנו יתברך שמו. והוה יששכר

אותיות 'יש שכר', הגם שהאדם הוא בבחינת יש בעולם הזה, והוא כשכיר ירצה ויקח לו יתברך על ידי זה פועל, זבולון בנימין הגם שהוא בעולם הזה, והוא בחינת 'זבל וכאשפה', מכל מקום יזכה להיות בחינת בנימין - בן ימין, בן שיוכל להמשיך הימין ואהבה וחסדים על העולם, והבן.

(דעת משה)

כשהתפילה הוא קרובה ללב הוא פועל יותר

בחרבי ובקשתי. תרגום אונקלוס 'בצלותי ובעותי', וכן אמרו חכמינו ז"ל (מכילתא בשלה) שקשת הוא ענין 'תפילה'. אומרים בשם החוזה מלובלין זצ"ל, ביאור הענין דהקשת כל כמה שהאדם מותנה ומקרב אותה אליו, כן תפעול פעולתה יותר למרחק, וכמו כן התפילה, כל כמה שהתפילה יותר קרובה ללב, כן תפעול פעולתה יותר למרחק, ובכוחה לבקוע רקיעי שמים.

(אמרי קדוש)

אצל יעקב חרב וקשת פירושו תפילה

אשר לקחתי מיר האמורי בחרבי ובקשתי, ובתרגום בצלותי ובעבותי, צא וראה מה בין יעקב לעשוי, עשוי גם כשהוא מדבר על רוח ומוסר, על יושר וצדק, הרי פירושה של דברים, חרב וקשת, כאשר עשוי בוסה לפני אביו יצחק ומבקש ברכה, אומר לו יצחק 'על חרבך תחיה' ואילו אצל יעקב היפוך של דבר, אפילו כשהוא מדבר על חרב וקשת הרי פירושה של דברים 'צלותי ובעותי'.

(אזני אל)

על האדם להתרבק בתיבות התפילה

איתא בספרים כי תיבה שניצל בה נח היא כל תיבה ותיבה שבתורה ותפלה ושצריך אדם לבטל עצמו

אל התיבה שמוציא בפיו. ובודאי אנשי כנדה"ג שתקנו לנו סדר תפלה אף כי פשוט נראה שכל א' יבקש הצריך לו וזה עיקר מצות תפלה. אך כי אורח התיבות והאותיות מסייעין לאדם להתרבק בו ית' וכי הרב בסידור ע"פ בחרבי ובקשתי ותרגומו בצלותי ובעותי, ומי' כי חרבי הוא אותיות ותיבות של התפלה,

חיזוק לאמונה ובטחון

בבקר יאכל עד ולערב יחלק שלל.

הגאולה העתידה להיות בכי"א, אינו תלוי אלא בזכות האמונה (תנחומא בשלה, י) וכל מה שנתעבב הגאולה, אינו אלא בשביל החרון האמונה, כמאמר חכמינו ז"ל (שבת קפ"ג) לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפסקו אנשי אמונה, ומסיק דהיינו במשא ומתן, והוא בשביל שבעונותינו הרבים כל היום דושבים מחשבות ענייני עולם הזה, איך למצוא טרף לביתם ולהרויח בעסקיהם, ועל ידי כן אין להם רק זמן מה כמעט רגע, להתפלל ולקרות קריאת שמע במהירות, וכל זה על ידי שסוכרים שעולם כמנהגו נוהג, על פי חוקי הטבע, אבל האמת אינו כן, כי זה אינו אלא בשביל החרון האמונה. מה שאין כן מי שמאמין באמת בהשגחה פרטיות, ומאמין באמונה שלימה שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג וכו', אם כן הוא יודע שהעיקר הוא לעבוד את ה' בלב תמים, וכל מה שעוסק בפרקמטיא, אינו אלא לצאת ידי חובתו שעליו לעשות, כנאמר (דברים א יח) וברכתך בכל אשר תעשה, אבל חלילה לו לעשות לעיקר מפל ולטפל עיקר, ועל ידי זה שהוא בשלימות האמונה, על כן יבא בשכרו, שהקדוש ברוך הוא מזמין לו בנקל כל מיני השפעות טובות ומוזני בהרחבה גדולה, וכמו שאמרו ז"ל במדרש (תבא"ד כ"ג) אין ישראל נוזנין אלא בזכות האמונה. ובה אמרתי לפרש הפסוק בבקר יאכל עד ולערב יחלק שלל, כי ידוע (וזה"ק וראו, כ"ב) דתיבת עד היא גימטריא של שם הבטחון, כמו שנאמר (שע"ה כ"ו, ד) בטחו בה' עדי עד. וזה שאמר בבוקר יאכל 'עד', רצה לומר אם ישים בטחונו בה', ולא על מה שנראה לפני שכלו שירויה בו, רק יבטח וישען באלקיו, אז ולערב יחלק שלל, יזון בזכות אמונתו כנ"ל.

(קדושת יוש"פ' בשלה)

לע"נ האה"ח מרת צירל ציפורה ב"ר משה יהודה טרעגער ע"ה

נלב"ע י"ז טבת

הונצח ע"י נכדה ידידינו מוה"ר יעקב שלום טרעגער הי"ו

אב"י בויליאמסבורג יע"א

!13,986

פאר דרייצען טויזענט-ניין הונדערט-זעקס-און-אכציג

נעמען אנשי שלומינו!

• אנשים • נשים • וטף •

וועלן די תלמידי מוסדותינו בעזהש"ת מתפלל זיין אין די קומענדיגע חדשים

דורכדעם וואס זייער ראש המשפחה איז אנגעשלאסן אינעם

מפעל החזקת מלמד

כאפט איין מיט!

שליסט אייך
אן אינעם
מפעל

און האט א חלק
אין אפראטעווען
דעם חינוך הטהור

אגודת

מיר זענען קריטיש אנגעוויזן אויף די ווארימסטע שטיצע פון יעדן יחיד.

קויפט דעם זכות פון לחודש \$1,800
החזקת מלמד לשבוע \$600

מעמד חינוך הטהור

פרשת שמות תש"ע

בבתי מדרשים דקהילתנו
בבאר פארק

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים, על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

לאכול בכל עת לכבוד שבת וירגיש טעם שבת

מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך, אפשר לומר בדרך רמז על פי הגמרא ביצה תניא אמרו עליו על שמאי הזקן כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת וכו', ואפשר לומר בסייעתא דשמיא דבהדיבור הזה אשר אמר זו לכבוד שבת, היה נמשך על בהמה זו קדושת שבת, כי גדול כח הדיבור שעל ידי הדיבור חל קדושה על הבהמה לקרבן, וזה כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת קודש כי טעם טעם קדושת שבת במאכלו, הבן. ואפשר הזה המדה היה גם כן באשר שכל ימיו היה אוכל לכבוד שבת, ואפשר לרמז כי כי אותיות אשר הם סמוכים לאותיות שבת, אחר א' היא ב' ואחר שין ת' ואחר ר' שין, שהיה עומד תמיד קודם שבת וכבוד שבת יקר מאוד בעיניו, והנה שמנה הוא אותיות משנה ורמז על לחם משנה [וכן מצאתי תודה לקל יתברך בוהר הקודש] וזה מאשר שמנה לחמו, היינו שלחמו אשר אכל היה בחינת לחם משנה של שבת קודש, כי היה טועם בו טעם לחם משנה של שבת קודש, ומרמז זאת בלחמו כי כל הסעודה קרוי על שם הלחם, והוא יתן מעדני מלך, פירוש שאפילו מה שנתן ממאכלו לאחרים טעמו בו טעם מעדני מלך היינו טעם שבת קודש שנקרא שבת מלכתא הבן.

השבת היא שריטו של מלך וכל דינין מתעברין מיניה

ואני נתתי לך שכב וגו', רמז לשבת קודש, שכ"ם נוטריקון כ'ל מ'קדש ש'ביעי, על אחי"ך בגימטריא ל"ט כנגד מלאכות האסורות, אשר לקחתי מיד האמרי, דכל דינין מתעברין מיניה, וגם דגוי ששבת חייב מיתה (סנהדרין נח ע"ב) וז"ש בחרבי ובקשתי שזה שריטו של מלך וחלילה לזר שישתמש בו. (דמשק אליעזר)

השבת מחייה את כל העולמות מחדש

בעוד כברת ארץ לבוא אפרתה הנה בהקדמת אגרא דכלה בצרופי בראשית איתא אשר בראשית ר"ת 'שלימו ש'בטים ת'קבר ר'חל ב'דרך א'פרת, ובוה נוכל לרמז אשר כברת ארץ עולה בראשית (אשר שם מרוחם טעם מיתתה בדרך משום שנשלמו השבטים) והנה נודע אשר בראשית אתון יר"א שבת ולזה נרמז אשר כברת ארץ הוא מדת תחום שבת כפרש"י ומיתתה היה בלידת בנימין אשר במילואו (כה בי"ת נו"ן יו"ד מ"ם נ"ו) עולה תשכ"ד מספר שבת עם הנקודות, ובוה לבוא אפרתה אשר אפר"ת עולה שמי"ם ואר"ץ והיינו כי ע"י שמירת שבת נעשה מחדש בריאת שמים וארץ כי השיל"ת ברא עולמו רק לשה ימים ורק שמירת שבת נתקיים בכל פעם עוד ששת ימים. (אור למאיר)

ע"י שיתענג עם השבת יזכה לעבוד את ה' כל הימים

וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד. בשם רבותינו הקדושים: וירא מנוחה זו שבת, אם יהודי מרגיש במתיקות עריבות מנוחת השבת יזכה לראות בשבת כי טוב להודות לה' (תהלים צב. ב) ויט שכמו לסבול, אם יקח לעצמו משבת קודש התענוגים שהיו לו מכה הנשמה יתירה יזכה ע"י להטות שכמו לסבול ולעבוד את ה' בכל ימות השבוע כשור לעול וכחמור למשא. מרן אא"ז הס"ק סלונים זי"ע היה אומר למ"ס עם הכולל כמנין סמא"ל, שע"י כל זה יתהפך גם הס"מ לקדושה בחינת ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו (משלי טז ז) והוא כמ"ש חז"ל בפ' הכתוב (דברים ו ב) ואהבת את ה"א בכל לבבך, בשני יצריך, (ברכות נד.) כי אפי' היצה"ר מסייעו אז לעבוד את ה', כמאה"כ (שמות י טו) כי ממנו נקח לעבוד את ה'.

הקונה לכבוד שבת השבת פורע לו

גד גדוד יגודנו, אפשר לרמזו כי ג'ד גימטריא ז' רמז לשבת ומי שקונה לשבת הרבה השבת פורע לו, כמ"ש לוי עלי ואני פורע כמו שמצינו ביוסף מוקיר שבת שהיה קונה יותר לכבוד שבת ונטל כל ממונו של גוי אחד כדאיתא במס' שבת, וזהו ג'ד רמז לשבת אם האדם ג'דוד יגודנו שיקנה לכבוד שבת הרבה יותר, והוא ר"ל השבת יגוד עקב שישלם לו בסוף כאותו מעשה. א"ג רמז למ"ש שצריך האדם לקנות לצורך שבת בכבודו ובעצמו אף שיש לו בנים ומשרתים כמו שמצינו בגמ' החכמים כל א' וא' מתעסק לצורך שבת בעצמו וזה ג'ד רמז לשבת הנה שיש לו משרתים וזה גדוד יגודנו עכ"ל והוא יגוד לכבוד שבת שבת עקב על עקבו.

המענג את השבת יזכה לתורה ולשלו

מאשר שמנה לחמו וגו' בוי' ישראל והאותיות אחר אשר הם שבת, כי כל אחד מישראל מצווה לענג את השבת כפי יכולתו ויהיה לו בו שמנה לחמו ומעדני מלך, וגם בדברי תורה שהיא לחם הנשמה שמנה אותיות נשמה לחמו אותיות מוחל כי מי שהוא משמיר את השבת שהיא שקולה ככל התורה מוחלין לו על כל עונותיו, כמ"ז רז"ל (שבת קיה). שומר שבת מחללו, א"ת מחללו אלא מחול לו, מאשר שמנה לחמו והוא ר"ת שלום וס"ת אורה, שישמור שבשבת יהיה לו שלום ואורה, כי נרות שכל שבת הוא משום שלום בית ותמצא בפסוק זה יש' תיבות וז"ך אותיות כמנין אותיות הא"ב שהתורה נכתבה בהם, שכל המשמר את השבת כאלו קיים כל התורה כולה. (שמנה לחמו)

דבר בעת"ו מה טוב

טאג טעגליך באקומען די מלמדים אין אונזערע מוסדות די רשימה פון צענדליגער נעמען פאר וועמען עס איז מוקדש דער זכות היום

לאות הכרת הטוב פארן זיין א שותף אין די כתה אויף יענעם טאג!

אייער נאמען קען אויך זיין אויף די רשימה!

אברהם

מיר זענען קריטיש אנגעוויזן אויף די ווארימסטע שטיצע פון יעדן יחיד.

קויפט דעם זכות פון לחודש \$1,800
 החזקת מלמד לשבוע \$600

מעמד חינוך הטהור

פרשת שמות תש"ע

בבתי מדרשים דקהליתנו
 בבארא פארק

שליסט אייך
 אין מפעל

און די קינדער וועלן מתפלל זיין פאר אייך

דבש תמרים

**פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים**

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים. יבואר לפיימי שפיי ביערות דבש הכי בבוקר תאמר מי יתן ערב וגוי ופחדת יומם ולילה, ובזוהר כי דדא רוא דפורקנא, כי כהיות האדם הושב כאמת שאין לו חיות רק אותו יום, מי פתי שלא לשימו רק בעבודת ה', ואם הוא על בחינה זו כל ימיו כמו שארז"ל ישוב היום שמא וכו' בודאי הוא צדיק גמור, והנה הפסוק מעיד על ישראל יהיו במדרגה זו, ואז בודאי יהיו נגאלים עיי, וזייש ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם ענין הגאולה, באחרית הימים, עיי שיחשוב על אדם בכל יום אולי הניע אחרית ימיו וישוב היום שמא וכו', אז בוודאי יהיו נגאלים. **(וישב לב)**

☆

וישם את אפרים לפני מנשה במדרש פליאה איתא מנין למזון שקדמה לעין שנאמר וישם את אפרים לפני מנשה, ונל"פ לפי מה שמצינו בחז"ל גדול תלמוד שמביא לידו מעשה, ומוכה שהעיקר הוא הלומד בעצמו מהמחזיק תורה, ואפשר לומר דמרומו בקרא וישם את אפרים לפני מנשה, דאחז"ל עה"פ אולם אחיו הגדול יגדל ממנו שעתיד יהושע לצאת ממנו שילמד תורה לישראל, ומזה שהקדים יעקב את אפרים למנשה מוכח כי גדול כח הלומד תורה מהמחזיק תורה, וזייש מנין למזוין, היינו לימוד התורה כמי"ש לכו לחמי בלחמי, שקדמה לעיין, היינו המחזיק תורה כמי"ש עיין חיים היא למחזיקים בה, שנאמר וישם את אפרים לפני מנשה הדקדים אפרים מפני שעתיד יהושע לצאת ממנו שילמד תורה לעמו ישראל,

ולכן יש לו זכות קדימה והשיבות לפני הקבי"ה. **(קדושת יי"ט)**

☆

ויהי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה. ולכאורה אם בא לומר מנין שני חייו של יעקב אבינו במצרים, אם כן למה לא מנה לחוד מנין שנותיו בארץ ישראל. ונראה עפיימי שכתב רשז"ל לפרש הכתוב ותחי רוח יעקב אביהם, שרתה עליו שכינה שפירשה ממנו. ולפי זה מבואר שתיבת ויהיי מורה על האיש שזכה שהקבי"ה השרה את שכינתו עליו. והנה איתא במדרש חביבין ישראל שכל מקום שגלו שכינה עמם, גלו למצרים שכינה עמם, שנאמר יהנלה נגליתי לבית אביך וגוי, גלו לככל שכינה עמם, שנאמר ילמענכם שלחתי בבלה וגוי, גלו לעילם שכינה עמם, שנאמר יושמתי כסאי בעילם, גלו לאדום שכינה עמם, שנאמר מי זה בא מאדום, עיי. ומעתה יש לומר שלא בא הכתוב לכתוב מנין שנותיו של יעקב בארץ מצרים, אלא אמר ויהיי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה, להשמיענו מעלתו של יעקב אבינו, שזכה ששרתה עליו השכינה בכל עת וזמן, ואף כאשר גלה מארץ ישראל למצרים ונשתחה שם שבע עשרה שנה, גלתה השכינה עמו ושרתה עליו שם.

(עצי חיים, הובא גם אמרי חיים)

☆

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים. ואפ"ל עפיימי שפיי בספח"ק יערות דבש דברי הגמי מזמור לדוד בכרחו וגוי מזמור לדוד קינה לדוד מיבעיא

ליה, ארי"ש משל למה הדבר דומה לאדם שיצא עליו שטר חוב, קודם שפרע היי עצב לאחר שפרעו שמה, אף כן דוד כיון שא"ל הקבי"ה הנני מקים עליך רעה מכיתך היי עצב, אמר שמא עבד או ממזר הוא דלא חיים עלי, כיון דחזא דאבשלום הוא שמה, דסתם ברא חיים על אבא, משו"ה אמר מזמור לדוד, עיי"ד הגמי, והקשו המפי הרי ראה שלא חייב עליו גם בנו, אי"כ למה אמר מזמור ופיי הוא ז"ל דיש כי מיני עונשים האחד שהוא בהשגחה להענישו עבור הטאוי מידה כנגד מידה, ועונש כזה ממרק את הטאוי ונתכפר לו והסוג הכי דעיי רוב עוונותיו מסיר הקבי"ה השגחתו מעליו ונופל תחת פגעי הזמן רי"ל ועונש כזה אינו ממרק עוונותיו, וזה שהיי דוד ירא שמא עבד וכו' שהוא מדרך הטבע שלא חיים, ואפשר שהוא ממקרי הזמן, ובעונש כזה לא יכופר לו הטאוי, אבל כיון שראה שהוא בנו נסתם קרא חס על אביו, וזה שלא חס הוא חוץ מדרך הטבע, ועייכ נענש בהשגחה ונתכפר עוונותיו, ועייכ שמח ואמר מזמור עכתי"ד ובעוה"ר בדורינו אלה נענשו בכפליים גם בעונשים הממרכים החטאים, וגם רי"ל בעונשים ובמכות אשר לא כתובים בתורה הוא עיי שנפלים תחת מקרי הזמן, באין השגחה פרטיות והוא צרה כפולה ומכופלת, ובחינה זו רמז יעקב אע"ה כמה שאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים שבאחרית הימים יהיו ישראל נעזבים ונפולים תחת פגעי ומקרי הזמן, וזו את אשר יקרא אתכם מבלי השגחה פרטיות מאלהי עליון והוא עונש כפול שלא בא בהשגחה לכפרת עוונות כני"ל.

(דברי יוא"ל)

איר האט שוין זיכער געהערט

פון אייערס א נאנטען

איבער די זעלטענע סגולות
און זכותים וואס זיי האבן זיך
איינגעקויפט

**וואו זענט
איר?**

**שליסט זיך אן!
שטופט עס
נישט אפ!**

שליסט אייך
אן אין מפעל

און די קינדער
וועלן מתפלל זיין
פאר אייך

אזאעלעך

מיר זענען קריטיש אנגעוויזן אויף די ווארימסטע שטיצע פון יעדן יחיד.

קויפט דעם זכות פון לחודש **\$1,800**
החזקת מלמד לשבוע **\$600**

מעמד חינוך הטהור

פרשת שמות תש"ע

בבתי מדרשים דקהילתינו
בבארא פארק

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

וירא מנוחה כי טוב

כל מי שמעביר על מידותיו יש לו מנוחה, כשכלה זמן שכירותו, רצה הכפרי שישאר אצלו, אמר לו הרה"ק מווארקא, שהואיל ובאתי לכאן על פי הוראתו של רבו הק', לכן אני מוכרח לשאול את פיו גם על להבא, ונסע להרה"ק מלובלין, ואמר לו שמעתה אינו צריך להיות עוד מלמד, ושאל אותו החוזה, אם שמע איזה דבר תורה בעת שהותו שם בכפר, ולא השיב לו הרה"ק מווארקא כי לא זכר שישמע שם איזה דבר תורה, שאל אותו החוזה היתכן שבמשך זמן רב כזה לא שמעת שום דבר תורה, ונזכר הרה"ק מווארקא בדברי הכפרי, על פסוק "וירא מנוחה כי טוב" והגיד להחוזה אמר לו הרה"ק מלובלין א"כ הלא שמעת הרה"ק, וכל כוונתי הי' כדי שתשמע דבר תורה זה, והרה"ק מווארקא כשנתפרסם ונעשה לרבן של ישראל הי' רגיל לספר מעשה זה, והיה מסיים: אחרי המעשה הזה נתעשרתי שוב, אך מאותו דבר תורה ששמעתי נתעשרתי בכפלים.

(שיח שרפי קודש)

ובדם ענבים סותה

שמעתי מהרה"ק רבי פנחס זצ"ל מקאריץ במעשה שהיה שאירע באדם אחד דם יצאו מחוטמו בלי הפסק, ונתרבה החולי רח"ל עד שהרופאים נלאו לבקש רפואה לזה, ונתייאשו ממנו והיה החולה כבר מצוה מחמת מיתה, וכל בני ביתו היו בוכים, עד שנזדמן לשם אחד וירא את הצרה הגדולה כי החולה נוטה למות, וילך במהירות לבית היין ולקח מדה אחד יין טוב וחזק, וצוה אל החולה לשתות בלי הפסק, ותיכף בשתותו נתרפא ונפסק הדם, וישתוממו הרופאים והללו את ד' אשר ברא על העולם מיני סגולות ורפואות. וכשהרצו הדברים לפני הרה"ק הנ"ל הראה להם איך שרפואה זו נרמז בתורה הק' ובדם ענבים סותה סותה הוא לשון רפואה מלשון אסותא בדברי רז"ל, ובדם כשיש מכת דם, אזי ענבים סותה רפואתו הוא מענבים, ואמר הצדיק הנ"ל שבהתורה נרמז כל מיני רפואות שבעולם וסגולות למען ילמדו בני אדם דעה ומוסר לבקש מהשי"ת רפואות ע"כ לשוה"ק. (שערי האמונה)

הרה"ק ר' יצחק מווארקא זצוק"ל, הי' בימי חורפו אברך עשיר, והי' רגיל לנסוע להרה"ק החוזה מלובלין זצוק"ל, פעם אחת אמר לו החוזה, אילו הי' מזדמן לך מלומדות הגונה הי' כדאי שתקבלו, חשב הרה"ק מווארקא שבדודאי טעה החוזה ונתכוון לאיש אחר, כי מה ענין מלומדות אצלו, אמנם לא השיב כלום מפני הכבוד, ואיש אחד מכפר הסמוך נכנס מיד כשיצא הרה"ק מווארקא, ובכה לפני החוזה שבניו הם ערלי לב ואינם מצליחים בלימודם, ומוכן הוא לשלם כל הון דעלמא, כדי להשיג מלמד הגון לבניו, אמר לו החוזה, אם תוכל לשלם סך ארבעים אדומים, עצתי הוא לך שתשכור למלמד את האברך שזה עתה יצא ממנו, ואז יצליחו בלימודם, הלך הכפרי ומצא את הרה"ק מווארקא בביהמ"ד, ואמר לו שהוא מסכים לתת לו את הסכום הנ"ל, שיסע עמו להיות מלמד בביתו, אז הבין שהחוזה לא עשה שום טעות ונתכוין באמת לו, ונסע עם האיש, ולאשתו של החוזה של רבו לקבל עליו את המלומדות, לא עברו ימים מועטים, וקיבל מכתב מאשתו שטוב עשה שקיבל את המלומדות, כי הצרפתים שנלחמו אז ברוסיא עברו דרך עירם ובזזו את כל רכושם, ונשארו בעירום ובחוסר, והרה"ק מווארקא התחיל ללמד את בני הכפרי חומש, אבל מוחותיהם היו מטומטמים מאוד ולא ידעו ולא הבינו כלום, נסע הרה"ק מווארקא

לובלינה, וסיפר להחוזה שאינו רואה פרי בעמלו, אמר לו החוזה, תתפלל עליהם שיפתח ה' את לבכם שיזכו להבין את דברי התורה, וכך עשה, ומאז התחילו להצליח ועשו חיל בלימודם. ובאותו כפר הי' מנין מצומצם, פעם אחת סירב אחד מהמנין לבוא להתפלל וכולם היו מלאים תרעומת עליו, על שבגללו נאצלו להתפלל ביחידות, נענה כפרי אחד ואמר, בתוה"ק כתוב "וירא מנוחה כי טוב ויט שכמו לסבול" דהיינו שאם האדם רואה ומבין שמנוחה הוא דבר טוב, אז ויט שכמו לסבול, שהוא סובל את הכל, כי

וירא ישראל את בני יוסף

שמעתי מפי ש"ב הגה"צ מ"ה מרדכי לייב פריינד האבדק"ק ראנא זצ"ל, ששמע מפי הרה"ק רבי בן ציון הלבשרטאם זלה"ה הי"ד אבדק"ק באבוב יצ"ו לפרש הפסוק וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה ולכאורה פסוק זה סותר עם פסוק דלקמן ועיני ישראל כבדו מזוקן לא יוכל לראות וגו', דמאחר שעיני ישראל כבדו מזוקן ולא יוכל לראות אם כן האיך וירא ישראל את בני יוסף הלא לא היה יכול לראות.

ויש לומר על פי העובדא שאירע אצל צדיק אחד שכבר היה ר"ל סגי נהור ובא לפני הגה"ק בעל ייטב לב מסיגוט זיע ועכ"ל"א, וכאשר הניח הייטב לב את התפילין הגיד צדיק זה שהוא רואה איך שיוצאין ניצוצין מבין רצועותיו, דלכאורה יש לתמוה דמאחר שכבר היה סגי נהור אם כן האיך יכול לראות כל זה, אלא מחמת שהיה לו עינים שמורות "אפגעהיטענע אויגן" על כן את דברים הרוחניים היה שפיר יכול לראות.

ולפי זה יש לומר גם כן לגבי עניינינו דבאמת היה עיני ישראל כבדו מזוקן ולא היה יכול לראות, אמנם מחמת שעניניו היה שמורות על כן דברים רוחניים היה שפיר יכול לראות, ולפיכך וירא ישראל את בני יוסף שבניו של יוסף היה צדיקים ורוחניים ועל כן היה יכול לראותם.

(גדולת יהושע)

כותלי ביהמ"ד יוכיחו

"טעגליך" "וועכענטליך"
און "חודש'ליך"

ווערן די כתות אין
אונזערע מוסדות
איבערגעפרישט...

מיט די רשימות פון
די נדיבי עם וועמען
עס געהער דער
זכות השבוע אדער
חודש אין די כתה

מקומך בל יפקד

שליסט אייך
אן אין מפעל

און די קינדער
וועלן מותפלל זיין
פאר אייך

לפטן קיום מוסדותינו הקי
"יעוב לב דרבינו יואל"
עשה יסוד החינוך הטהור
בארץ הקודש

מעמד חינוך הטהור

פרשת שמות תש"ע

בבתי מדרשים דקהילתינו
בבארא פארק

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כפתור ופרח משוקדים

אבל אם יש מחלוקת ופירוד אז אין הערבות קיימת, הנה יעקב אבינו קיים כל מצוות התורה חוץ ממצות כבוד אב, ואילו עשו קיים רק מצות כבוד אב ושאר מצוות התורה לא קיים וזה שאמר עשו ליעקב אם אתה סובר כמ"ד שאדם זוכה לעוה"ב רק אם קיים כל המצוות א"כ לך עמי לגיהנם משום שלא קיימת מצות כבוד אב ואם אתה סובר כמ"ד שאפי' על מצוה אחת יש חלק לעוה"ב א"כ אלך עמך לגיע משום שקיימתי מצות כבוד אב אמר לו יעקב לעולם מגיע עוה"ב משום שאני סובר כמ"ד שיש חלק לעוה"ב רק אם קיים כל המצוות ומה שאתה אומר שלא קיימתי מצות כבוד אב ע"ז אמר "אני אהבתיך" ויש לי חלק במצוה שלך מדין ערבות ואתה תלך לגיהנם משום "ואתם שנאתני" ולך אין חלק במצוות שלי.

☆☆☆

וימת יוסף בן מאה ועשר שנים. איתא במד"ד למה מת יוסף לפני אחיו על שחנט את אביו, וקשה למה נענש על זה הרי זה כבוד מיוחד שעושים רק למלכים, וי"ל עפ"י דאיתא בזה"ק (פ' וישלח) שני טעמים למה חי דוד שבעים שנה, האחד כי אדם הראשון היה צריך לחיות אלף שנה וחי רק תשע מאות ושלושים והשבעים שנה שקיבל הקב"ה מחיו ניתנו לדוד והטעם השני שהשבעים שנה נלקחו מיעקב ויוסף שיצחק חי ק"פ שנה ממילא גם יעקב היה צריך לחיות כמו אביו ק"פ שנה וחי רק קמ"ז שנה היינו שלשים ושלוש שנים פחות מאביו ויוסף היה צריך לחיות קמ"ז שנה כמו אביו יעקב וחי רק מאה ועשר היינו ל"ז שנים פחות מאביו הוסף הל"ז של יוסף לל"ג של יעקב נמצא ע"י שנה ואילו ע"י שנה ניתנו לדוד, עוד איתא בגמרא (תענית ה') אמר ר' יצחק יעקב אבינו לא מת והקשה ר' נחמן וכי בכדי חננו תנטיא וכו', ולפי זה אם יעקב לא מת ע"כ שדוד קבל את שנותיו מאדם הראשון כטעם הראשון בזה"ר נחמן שאומר שיעקב מת סובר שדוד קבל שנותיו מיעקב ויוסף כטעם השני של הוזהר, לכן אמר רבי במדרש שיוסף נענש כי אם חנט את אביו סימן שסבר שיעקב מת ויעקב ויוסף יכולים לתת מנין שנותיהם לדוד נמצא שיוסף מת קודם זמנו מפני שחנט את אביו.

☆☆☆

וישבע יוסף את בני ישראל לאמור פקוד יפקוד אלקים אתכם והעלייתם את עצמותי מזה. הקפיד לומר והעלייתם את עצמותי מזה ולא והעלייתם אותי מזה, כי כך הוא מן הדין שהרי יוסף נקבר בשכם ושכם היא אחת מערי מקלט ובעיר מקלט הרי אסור לקבור מת, דלא ניתנו לקבורה, לכן אמר והעלייתם את עצמותי מזה רק עצמות דהיי בגדר מת שחסר ומת שחסר אינו קונה מקומו ולכן מותר היה לקבורו שם.

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים. במדרש בקש יעקב לגלות את הקץ אמר לו הקב"ה לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל, והמדרש הזה אומר דרשנו, והנ"ל עפ"י דאי בגמרא (סנהדרין צג) על הפס' "אני ד' בעתה אחישנה" וכו' אחישנה לא זכר בעתה, הנה אמרו המפר' ששם יעקב מורה שאין עושים רצונו של הקב"ה והשם ישראל מורה בעושי רצונו של הקב"ה כי ישראל הוא לשון שררה וחשיבות, וזה כוונת המדרש בקש "יעקב" לגלות הקץ הזמן שנאמר בה בעתה, אמר לו הקב"ה לא יעקב עוד שמך אלא "ישראל" היינו הזמן של עושים רצונו של הקב"ה שנאמר בו אחישנה והקץ הזה אין לו זמן קבוע משום שזה תלוי באם עושים רצונו של הקב"ה לכן אי אפשר לגלות.

☆☆☆

אבי השביעני לאמר הנה אנכי מת בקברי אשר כריתי לי בארץ כנען שמה תקברני. בגמ' איתא (סוטה לו) בשעה שאמר יוסף לפרעה אבי השביעני אמר לו לך והתר השבועה אמר לו יוסף א"כ אלך ואתיר השבועה שנשבעתי לך שלא אגלה שאין אתה יודע לשון הקודש, וקשה הלא יש פלוגתא אם השואל צריך לפרש הנדר או לא ואם נאמר שצריך לפרש הנדר נמצא שעל השבועה שנשבע יוסף לאביו יכול לבקש התרה משום שיכול לפרש הנדר אבל על השבועה שנשבע לפרעה שלא יגלה אינו יכול לבקש התרה כי אם יפרש הנדר או מיד עובר על השבועה עוד לפני שהתירו לו, וי"ל שכל הטעם שצריך לפרש הנדר הוא בכדי שהחכם יראה אולי היה נשבע לקיים המצוה ונשבע לקיים מצוה אין החכם יכול להתיר משום שמושבט ועומד הוא מהר סיני והשבועה שנשבע ליעקב הרי היה נשבע לקיים המצוה וא"כ ממה נפשך אם יגיד פרעה שאינו יכול לבקש התרה על השבועה שנשבע לו בגלל שצריך לפרש הנדר או אינו יכול לבקש התרה גם על השבועה שנשבע לאביו משום שזה נשבע לקיים המצוה ואין על זה התרה ואם יגיד שלא צריך לפרש אז יכול לבקש התרה גם על השבועה שנשבע לפרעה.

☆☆☆

ויגוע ויאסף אל עמו. במדרש פליאה כשמת יעקב אבינו ע"ה אמר לו עשו לך עמי לגיהנם ואם לאו אלך עמך לגן עדן א"ל אני אוהבך ואתה שנאתני, וי"ל כוונת המדרש הזה יש פלוגתא חד מאן דאמר סובר שאין אדם זוכה לעוה"ב אלא אם קיים כל המצוות שבתורה והשני סובר שאפי' אם קיים רק מצוה אחת, וקשה הלא "אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" ולפי המ"ד שסובר שצריך לקיים כל המצוות אין אדם מישראל שזוכה לעוה"ב? וי"ל הרי אמרינן "כל ישראל ערבים זה לזה" ויש לכל אחד חלק במצוות שעשה וחברו אבל כל זה לא אם יש שלום ביניהם

**ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים,
שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים**

ודרשת והקרת

בענין סנדקאות לאדם אחד בב' אחים

לקטורת ששם לא הי' כהן מקטיר ב' פעמים כל ימיו, וקשה הרי מצוות קטורת מסורה לשבט הכהנים איש כאחיו, ולכן לא הניחו להיות אחד שונה בה ב' פעמים וחברו לא יזכה בו, משא"כ סנדקאות שייכת לאבי הבן ובידו לכבד ולהעשיר אדם אחד כמה פעמים, ומי יאמר לו מה תעשה ומה תפעל.

וע"כ מחדש שהקפידא לא ליתן לא' בב' בניו הוא מד' הגמ' בעירובין (ג.ס.) דא"כ אבא א"ר זבדא הנותן מתנותיו לכהן אחד מביאי רעב לעולם וכו' נמצא שהאדם בשלו צריך להזהר שלא ליתן לאדם אחד.

וא"כ מובן שפיר שעל הסנדק בעצמו אין שום חשש שיהי' סנדק ב' פעמים דאטו כהן לא יוכל לקבל מתנות כהונה משני אנשים, משא"כ זה שנולדו לו בנים הוא טוב לכבד לכמה אנשים שלא יהי' כמביא רעב לעולם מדהויא סגולה לעשירות, עכ"ד הנוב"י.

☆

ובשו"ת חת"ס חיו"ד (סי' קנ"ח - סי' קנ"ט) דחה ד' הנוב"י שהטעם שאין לכבד ב' פעמים אדם א' דהוא כמו מתנות כהונה, ודחה דבריו דא"כ אמאי מקפידין שהאב בעצמו ג"כ לא יהי' סנדק ב' פעמים אצל בניו ולכאור' לפי טעמו ונימקו של הנוב"י לא מובן, דהרי הכהן יכול לעכב תרומותיו, וא"כ ה"נ יוכל האב להיות ב' פעמים ודו"ק.

☆

ובאמת הנוב"י (שם) בריש דבריו אינו רוצה כלל להתחייס לנדון זה וכבר אין דעתי נוחה להשיב בדבר שאין לו שורש מן התלמוד, ודבריו ר' פרץ כעין אסמכתא וכו'.

ובסוף דבריו כתב הנוב"י שד' הרבינו פרץ אין להם שורש ועיקר בגמ' והכל רק דרש דרש ורמו ולא לעיכובא, ולא למנהג קבוע, ובכל מדינות פולין אין מדקדקין בזה כלל, ובהרבה מקומות הרב דמתא הסנדק תמיד, עכ"ד.

☆

ובשו"ת חת"ס (סי' קע"ט) העיר ותמה ע"ד הנוב"י הנוכרים דכי מפני שבתפוצות פולין לא חשו לד' המהרי"ל שאין לכבד לאדם אחד ב' פעמים סנדקאות בבניו, האם משום הא יודחו ד' המהרי"ל והרבינו פרץ.

וכ' שזה שלא הקפידו במדינת פולין הוא נשתרש מטעות שמתחילה ודאי גם בני פולין חשו לד' הרבינו פרץ, אלא שהי' מנהג קבוע לקחת את הרב לסנדק ובוודאי שמזה שלקחו את הרב כמה פעמים לסנדק אין קושיא וסתירה מד'

בפרשתן (ויחי, כג.) גם בני מכיר בן מנשה ילדו על ברכי יוסף, ובתרגום יונתן בן עוזיאל פירש כד אתיילידו גזירונון יוסף, ובפי' יונתן על תרגום יוב"ע פי' שיוסף מל אותם על ברכי הסנדק, אי נמי שיוסף הי' הסנדק וזהו על ברכי יוסף היו נמולים, עכ"ד.

ומדברי התרגום יונתן העיר בהגהות יד שאול (יו"ד סי' רס"א) שאין קפידא לכאור' ליתן סנדקאות לאדם אחד שבשני אחים מודמצינו שיוסף הי' הסנדק אצל בני מכיר.

☆

דהרי ביו"ד (סי' רס"ה סעי' י"א) מביא הרמ"א בשם המהרי"ל (ריש הל' מילה) שכתב גדולה מצות מילה בעל הברית שהיא הסנדק יותר ממצות המוהל, מפני שרגלי הסנדק נדמו למזבח הזהב, וכאילו מקטיר קטורת לשמים.

וע"כ כתב ר' פרץ שאין כופלין ליתן בבניו לאדם א' סנדקאות פעמיים, רק לכל בן בורר בעל ברית אחר, משום דאיתא בפ"ק דיומא כהן שהקטיר קטורת פעם אחד לא הקטיר עוד כל ימיו, מפני שהקטורת היתה מעשרת, (פי' שהוא סגולה לעשירות) לפיכך בכל פעם לקחו כהן אחר כדי שיתעשר, והכי נמי בסנדקאות שהוא כמו קטורת וסגולה לעשירות אין לוקחין אדם אחד כמה פעמים, עכ"ד.

ולכאורה לפי ד' התרגום יונתן המובא לעיל משמע שאין קפידא בזה כלל.

☆

והאחרונים הקשו על ד' המהרי"ל דא"כ אמאי יש קפידא דייקא בשני אחים לא יהי' סנדק, והרי אם הטעם משום שהיא סגולה לעשירות, הי' לו לומר שאדם שהי' סנדק פעם אחד לא יהי' שוב סנדק כל ימיו כמו בכהן שכבר הקטיר קטורת ולא שנה באדם זה ולא שנה באדם אחר.

☆

ובשו"ת בית דוד (סי' קכ"ה) הבין בפשטות בד' הרמ"א שהביא ד' המהרי"ל המובאין, שמנהגו של הרמ"א הי' שלא יהי' סנדק רק פעם אחת בכל ימי חייו כמו הקטורת.

☆

אמנם בברכי יוסף (יו"ד סי' רס"ה) דחה ד' השו"ת בית דוד הנ"ל שאם כך הי' דרכו של הרמ"א והכי הוי נהיגי באתריה, הי' צריך לכתוב בן בדרכי משה כדרכו בקודש.

ובשו"ת נודע ביהודה (מהדו"ק סי' פ"ז) תי' על הקושיא הנ"ל בהקדם מה שתמה ע"ד רבינו פרץ שדימה הסנדקאות

718-305-6942 212-444-9899

718-305-6942
212-444-9899

718-504-2188 **ברוקלין**
845-537-6660 **קרית יואל**
845-694-4550 **מאנסי**
020-8002-9580 **לאנדאן**
0161-420-8878 **מאנטשעסטער**

לאקאלע נומערן

צו ספאנסערן \ אדווערטייזינג רופט:
718.551.7519

- 1 קהילות אפטיילונגען 2 מודעות וחדשות
- 3 חוק-אפי'ס 4 דברות קודש 5 מסיבות
- 6 שיעורים ודרשות 7 חק וחז"ר 9 מערכת

הרבינו פרץ כיון שהרב דמתא הוא ככהן גדול המקריב ומקטיר חלק בראשו, ועי"ז נשתכחו ד' הרבינו פרץ, וכל העם בשגגה.

☆

ובד' החת"ס שזה שמכבדין הרב דמתא בסנדקאות כמה פעמים אין קפידא בזה דהוי ככהן גדול המקטיר חלק בראשו, ועפי"ז ביארו האחרונים ד' התרגום יונתן (שהובאו בריש דברינו) שע"כ לא הי' קפידא ביוסף שהוא הי' הגדול והמלך בדרור באותו זמן, וכדאייתא במדרש וע"כ שפיר הי' יכול להיות סנדק לשני אחין.

☆

ובביאור הגר"א (סי' רס"ה ב"ד אות מ"ו) כ' ע"ד המהרי"ל שדבריו אין לו שחר וכו' ולעולם לא מצינו סנדק שמתעשר, אלא ע"כ הטעם משום צוואת ר"י החסיד ששם ג"כ כ' דאין לכבד סנדקאות ב' פעמים לאחד אחד, עכ"ד.

☆

ובחת"ס (בתשוב' הנ"ל) ג"כ נשאל ק' זו שלא מצינו סנדק שנתעשר והשיב החת"ס זלה"ה שלא ראינו אינו ראייה, ואין כדאי בזה לדחות דברי א' מן הראשנים ואפשר שהחליפו לו מן השמים שבר העשירות בשכר אחר לפי זכותיו ולפי מזלו, ועיין בדברי יואל פר' נשא דף קס"ז מה שפי' בטוט"ד את הפסוק ואיש את קדשיו לו יהי עפי"ד החת"ס, עיי"ש ותמצא נחת.

ועי' בקו' בסא של אליהו מהגה"צ רבי אשר זעליג מרגליות זצ"ל, שמביא דבר זה שאמרו רבינו ברבים בהיותו בארה"ק, ונעתיק לשונו שם: כ"ק מרן הגה"ק מסאטמאר (שליט"א) (זצ"ל) במשאוי ביומא דשבתא לפני קהלה קדישא דירושלים אמר כי הרמ"א (ו"ד סי' רס"ה ס"ק י"א) כותב, "דכל סנדק הוי כמקטיר קטורת, ולכן נוהגים שלא ליתן שני ילדים לבעל ברית אחד כדאמרינן גבי קטורת חדשים לקטורת", וכתב שם בביאור הגר"א "ולעולם לא ראינו סנדק שמתעשר".

ועי"ז אמר מרן הקדוש (שליט"א) (זצ"ל) בלהט אש קודש, אבער דער הייליגער חתם סופר זאגט אז דער הייליגער רמ"א זאגט אז סנדקאות איז מעשיר ווערט מען געוויס רייך, עשירות איז נישט טייטש דוקא עשירות אין געלט, עשירות מיינט אין דעת, עשירות מיינט אין אריכות ימים, עשירות מיינט אין גוטע קינדער, אד"ג, און דער הייליגער חתם סופר זאגט אז דער הייליגער רמ"א זאגט עשירות "עשירות" איז פאראן טאקע אמאל עשירות אין געלט.

אשרי און ששמע הדברים הללו מפי קודש מרן (שליט"א) (זצ"ל) שיצאו מעומקא דליבא דרחמנא בעי, באמונה רחבה יסודית בדברי רבוה"ק נבג"מ, עכ"ל.

פניני התורה

פנינים וחידושים בגמרא מס' יומא
הנלמד במסגרת חבורת "יסודי התורה"

ג'נ"ע"י אחד המג"ש

ועצת ה' הי"א תקום

הי"א ראשי תיבות הלל' וסף אלעזר

הברייתא מספרת על דינו של העשיר:

"עשיר אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה?
אם אומר עשיר הייתי וטרוד הייתי בנכסי, אומרים לו
כלום עשיר היית יותר מרבי אלעזר", שרבי אלעזר בן
חרסום על אף שהיה עושר מופלג התגבר על כל המכשולים ועסק
בתורה.

הברייתא מתארת את רוב עשרו של רבי אלעזר בן
חרסום, שהניח לו אביו בירושה אלף עיירות ביבשה, וכנגדן
אלף ספינות בים, ובכל יום היה נוטל נאד של קמה על
כתיפו לצורך פרנסתו [אם אין קמה אין תורה, מהרש"א].

בגמרא (יומא ל"ה) "תנו רבנן, עני, ועשיר, ורשע,
באו לדין", פירוש כאשר עני או עשיר או רשע באין לדין לבית דין
של מעלה, יש להמקטריגים לקטרג עליהם על שלא עסקו בתורה,
על אף התירוצים שכל אחד מהם יכול להביא ליזמותו.

הברייתא מספרת על דינו של העני:

"לעני אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה?
אם אומר עני הייתי וטרוד כמוזנתי" ולכן לא היה לי פנאי
ויישוב הדעת ללמוד תורה. "אומרים לו כלום עני היית
יותר מהלל" שהלל הזקן על אף שהיה עני התגבר על כל
המכשולים ועסק בתורה.

הברייתא מתארת את מטרות הנפש של
הלל לעסוק בתורה, שהלל הזקן היה עוסק במלאכה
והיה מרויח כל יום חצי דינר, חציו היה נותן
לשומר בית המדרש, וחציו לפרנסתו ואנשי ביתו,
פעם אחת לא מצא עבודה שיוכל להרויח בה, ולא
הניחו השומר להכנס. אבל הלל לא רצה להיבטל
מקביעותו ללמוד תורה, עלה לגג בית המדרש
וישב על פי הארובה כדי שישמע דברי אלקים
חיים מפי שמעיה ואבטליון.

וטבואר בברייתא שאותו היום ערב שבת
היה, בתקופת שבת, וירד עליו שלג מן השמים וכך
הקשיב לדברי התורה כל הלילה, בבוקר כשעלה
עמוד השחר, אמר שמעיה לאבטליון בכל יום בזמן
כזה הבית מדרש כבר מאיד והיום אפל, שמא יום
המעונן אז הרימו שמעיה ואבטליון עיניהם
לארובה וראו דמות אדם בארובה, עלו אל הגג
ומצאו שהיה על הלל שלג בגובה שלוש אמות
וכו'. למדים אנו מהלל על מסירות נפשו ללימוד תורה
והוא מחייב שאר העניים ללמוד תורה.

המהר"ם שיק מחייב בעלי הבנה קשה

רגיל אני לספר בשם הגאון הגדול מהר"ם שיק זיע"א שהיה אומר ע"ד
הגמרא (יומא לה): הלל מחייב את העניים, ר"א בן חרסום מחייב את
העשירים, ויוסף הצדיק מחייב את הרשעים, ואמר ע"ז: שאני מחייב את
כל אלה אשר יש להם קושי בהבנה. כי מימות עולם ממתן תורה
ואילך, לא נברא בעולם אדם אשר יהא לו ראש חלש ובעל הבנה קשה כמוני,
ואעפ"כ עבור רצוני הגדול והכביר, והתמדתו בלימוד התורה"ק זכה לכתרה
של תורה כי ברצון אפשר להשיג הכל

(תורת איש, ח"א עמוד ר"ג)

אם אין אני לי מי לי

"הוא אומר אם אין אני לי מי לי" (אבות פ"א י"ד), אפשר לומר ע"ד
צחות עפ"י מה דאיתא (בזמא ל"ה ע"ב) עני בא לדין אומרים לו מפני מה לא
עסקת בתורה, אם אומר עני הייתי וטרוד כמוזנתי, אומרים לו כלום היית עני
יותר מהלל עיי"ש. ונמצא שמקודם לא היה ראו' לחייב את העניים בתלמוד
תורה. וזש"א הלל אם אין לי לחייב עצמי מי לי לחייבני.

(שארית מנחם, ח"ב ע' קי"ח)

ועצת ה' היא תקום

בספרים הקדושים כתבו שדברי הברייתא מרומז בפסוק "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום". רבות מחשבות בלב איש - שהאדם חושב הרבה מחשבות איך לצאת זכאי בדין, ועצת ה' היא תקום - ה"א ראשי תיבות ה"לל, יוסף אלעזר, שהם מחייבים את כלם ללמוד תורה, ועי"ז עצת ה' תקום, ודפח"ת.

וד"א רחוקה ממנו

ובזה ראינו לפרש הפסוק (קהלת פ"ז כ"ג) "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממנו", ר"ל אמרתי אחכמה - ביום הדין לבוא בטענה להנצל מהדין, מחמת עניות או עשירות וכדומה, אך והי"א רחוקה ממנו, שמחמת ה"לל, יוסף אלעזר - הראשי תיבות של ה"א - כל התירוצים רחוקים הימנו.

ומהלך מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה, ובברייתא מבואר שמימינו לא הלך לראות את עבדיו אלא יושב ועוסק בתורה כל היום וכל הלילה. ובכן משמש רבי אלעזר בן הרסום כדוגמא לחייב את העשירים ללמוד תורה.

הברייתא מספרת על דינו של הרשע:

רשע אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה, אם אומר נאה הייתי וטרוד ביצרי, אומרים לו כלום נאה היית מיוסף, שיוסף הצדיק על אף כל המכשולים שהיה לו עם אשת פוטיפר שרצתה לפתותו לדבר עבירה בכל מיני אופנים, ומ"מ התגבר על יצרו. לכן יוסף משמש כדוגמא לחייב את שאר אנשים הנופלים בעצת יצרם הרע.

"נמצא הלל מחייב את העניים, רבי אלעזר בן הרסום מחייב את העשירים, יוסף מחייב את העשירים".

מכתב למערכת

כבוד חברי מערכת קול התאחדותינו הע"י

אבוא בגיל להתיצבה, ולהכנס העירה ואולי להאירה, על מדור "פניני התורה", בגליון האחרון להתאדרה.

בנוגע להערה ראשונה, בסדר אב"י "הוה" מסדר סדר המערכה, ובהערה בשולי הפנינים הוסיף העורך הנכבד עוד מערכה, בזה"ל: הגירסא בגמ' אב"י מסדר סדר המערכה בלי תיבת "הוה". - ובאשל אברהם הגירסא אב"י "היה" מסדר וכו', שאם יסמכו האות יו"ד של תיבת אב"י לתיבת "הוה" יהיה נראה כהוגה את ה' באותיותיו, ע"כ.

וברציני להעשיר קצת את המדור, אצטט בענין זה עוד מדברי אחד המיוחד מגדולי הפוסקים של אחינו בני ישראל הספרדיים, ה"ה הגה"ק רבי יוסף חיים מבאגדאד זצ"ל בספרו "בן איש חי" (פרשת מקץ) בזה"ל, יש מדקדקין לומר אב"י "הוא" הוה מסדר, כדי שלא תדבק יו"ד של אב"י עם הוה, דאו נראה כקורא השם ככתבו, וכן ראוי לעשות, עכ"ל.

אמנם לא על זה בלבד הניעותי את עטי, אלא גם ובעיקר על מנהגו של רבינו הק' זכותו יגן עלינו בענין זה, ששמעתי מפי עדות נאמנה, ה"ה הרב החסיד רבי יצחק דאווידאוויטש ז"ל שהי' מגדולי תלמידי רבינו הק' ז"ע עוד מתקופת ארשוואו, וכל אלו שזכרו אותה הכירו בו והעידו, שהי' דייקן וסביר, והוא אמר לי כמה פעמים, שהוא ועוד כמה שעקבו אחר מנהגי ותהלוכות רבינו הק', שמעו, שרבינו הק' לא אמר כלל "הוה" או "היה", אלא נוסחתו כנוסח הגמ' אב"י מסדר סדר המערכה.

ולא אאריך במקום הראוי לקצר בכדי שלא להלאות את הקורא.

מנאי הק' נפתלי צבי ברודי

פה בני ברק יצ"ו

שטייט אויף געדאווענטערהייט!...

אין אר"י: איז שוין אינדערפרי

די תלמידי מוסדותינו גייען אין חדר,
די ערשטע זאך! זענען זיי מתפלל די
ספעציעלע תפלה פאר די תומכי
מפעל "החזקת מלמד"

דאזי איז נאך דאן: טיף אינמיטן די נאכט

שטאק פינסטער; "יעדער" שלאפט נאך!!!
ווען דער תומך שטייט אויף אינדערפרי,
האבן די תשב"ר שוין לאנג מתפלל
געווען פאר אים!

שליסט אייך
אן אין מפעל

און די קינדער
וועלן מתפלל זיין
פאר אייך

• מעמד חינוך הטהור •

פרשת שמות תש"ע

בבתי מדרשים דקהילתינו
בבארא פארק

הפרו תורתך

בו יבואר מנהג ליל גיטל שמו, טעמו, זמנו, המבואר בספרה"ק

יש צדיקים שהכינו או אשר יצר פאפיר על כל השנה, וכן החידושי הרי"ם נהג לחתוך נייר לבית הכסא למשך כל השנה, וכן נהג הגאון מאונסדארף זצ"ל (ונתן סמך למנהג זה שהוא זכר לצורת גור דינו של אותו האיש כמבואר בגמ' (בגיטין נ.ו.) דשאלו לו דינא דהאי גברא במאי אמר ליה בצואה רותחת, דכל המלעיג ע"ד חכמים נידון בצואה רותחת וכו').

***

אחרים למדו או את חכמת התכונה וחכמת העיבור, או בספרי מוסר שאין בהם ד"ת, הגאון רבי יוסף ענגעל זצ"ל כתב חרוזי שיר למעלת הענוה ובסיפורי צדיקים.

***

בשו"ת הד"ר מובא שהרה"ק מסטרעטין זצ"ל היה עוסק או בצרכי הקהל עדה"פ חבי כמעט רגע עד יעבור זעם ולכל בני ישראל היה אור במושבותם, וכן נהג הערוגת הבושם ז"ל נהג לקבוע אסיפות לחיווק הקהילה בליל גיטל, וכן הי' רגיל לעיין בספר שם הגדולים מהחיד"א.

***

ומנהג רוב גדולי ישראל וכן הורו, וכ"כ החת"ס בחלק ז' (סי' ל"א) שהיו עולים על משכבם בתחילת הלילה ובחצות הלילה היו קמים ומשכימים לתלמודם, ובס' אוהב שלום מובא שהרה"ק מקאמינקא זצ"ל הי' נמנע מלישון בליל גיטל ואמר כי אינו יכול לישון מבלי לחלום בדברי תורה.

***

בס' המנהגים לרבינו אייחק מטיירא כתב שבליל גיטל היו אומרים תפילת עלינו לשבח אחר ערבית בקול רם, אע"פ שבכל השנה היו אומרים תפילה זו בקול ענות חלושה, מ"מ בליל זו אמרו בקול רם, עיי"ש (ועיין בספר ישראל והזמנים סי' פ"ב, דאולי הטעם משום שאומרים שהם משתחוים להבל וריק ומתפללים לאל לא ישע' וכדוע שמרו ועל אותו האיש ימשו', ושע"כ הוציאו הצענזור מסידורי התפילה).

***

איסור לימוד נוהג מתחילת הלילה ועד חצות הלילה (ומובא בשם חידושי הרי"ם שאמר שאין להטמאנה כח אלא בלילה ולא ביום) ויש נהגו מהשקיעה, וכן הורה רביה"ק זיעובי"א, ומנהג רוב גדולי גאליציע (כגון בעלזא באבוב וכן שטרנאביל ועוד) שנהגו שלא ללמוד מחצות היום ועד חצות הלילה.

***

ויש שכתבו שבארץ ישראל אין לחוש לניטל (כן מקובל בשם הגה"ק ר' מאטיל מסאלנים זצ"ל שקיבל מהרה"ג ר' שמואל העליר אב"ד צפת, שבארץ ישראל אין לחוש לניטל כלל, וכן המהרי"ץ דרשינסקאי ז"ע לא הי' מבטל לימודו כלל, וסמך לזה מדברי הרמב"ן (פ' אחרי) שאר"י גבה מכל ארצות ולא ניתנה ביד שרים ונחלת ה' מיוחדת לשמו כדכתיב כי כל הארץ עיי"ש. וגם הסביר שבא"י פשטה ממשלת ישמעאלים שאין להם חלק ונחלה בחג זו שהוא חג נוצרי, ע"כ לא חששו לזה). אמנם רוב גדולי ישראל חששו לניטל גם באר"י, וכן סיפר הגה"ק מתולדות אהרן ז"ע דבשעת תש"ו כששהה רביה"ק ז"ע פה בארץ ישראל גם חשש לזה.

מנהג רוב קהילות ישראל שלא ללמוד תורה בליל חגיהם של עכו"ם שקורין גיטל, (שחל בשנה זו ביום רביעי הבא, בלילה שבין שני לשבועי למספרם) והוא מנהג קדום, ואף בראשונים מצינו שם גיטל, (ובתלמודי רבינויותה עמ"ס ע"ב. על המשנה לפני אידיהן של עכו"ם אסור לשאת ולתת עמוח, וכתבו הג"ל שאינו אסור אלא בליל גיטל שעשו עיקרו שבביל יש"ו הנוצרי שהם עיקר אצלם, וכ"כ בתוס' רבינו אלחנן, וכ"כ הר"ע מברטנורא על המשנה הג"ל שכונת המשנה דייקא בליל גיטל).

***

וכמו כן אסור לכתוב חידו"ת, וכן אסור ללמוד ספרי מוסר וספרי חסידות. (ובספר שיה שרפי קודש מובא שהרה"ק החידושי הרי"ם סיפר שפעם שאל כומר אחד להגאון ר' יונתן אייבשיץ זצ"ל הא"ק מבטלין כל העולם תלמוד תורה בליל גיטל הרי אין העולם מתקיים בלי תורה, והשיב לו שמנהג ישראל תורה הוא, ועצם הדבר שאין לומדין ומקיימים המנהג היא גופא תורה הדפ"ח).

***

ובקובץ באר צבי כתב שהרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זצ"ל ציוה בליל גיטל להוריד את הספרים מהשולחנות ואפילו דפי השמות, ותפילת ערבית לא התפלל מתוך חסידות.

***

כתב בס' מרא דשמעתתא שכ"ק הגאב"ד רמ"א פריינד זצ"ל הי' אוסר לכתוב מלאכת סת"ם בליל גיטל, וכן אמר בשם זקינו הגה"ק מנאסויד זצוק"ל דאסור לספר או סיפורי צדיקים דהוה כדברי תורה, וזקינו זצ"ל הי' מספר או סיפורים שהם ליצנותא דע"ז, אך בתולדות ערוגת הבושם מובא שהורה לעיין או לדבר בסיפורי צדיקים.

***

ויש שעיינו בס' סדר הדורות ודילגו על הד"ת המובא שם] או בס' הברית וס' יוסיפון (כדברי חנה השלם מביא שהגה"ק מקאלשטיץ ז"ע עייך בנערוהו בליל גיטל בספר יוסיפון ובספר הברית, וזקינו משינאווא ז"ע אמר עליו מדחזינן שאינו מבטל זמן ש"מ שתהי' לדחות אדם גדול).

***

גדולי ישראל הניחו דברי חול הנחוצים להם לעשותם בליל גיטל, השפת אמת זצ"ל הי' נוהג בליל גיטל לעשות חשבונות מכל הצטרכותו ומכל עניניו מכל השנה, וכן מובא על המהרש"א שנהג לחשב הכנסותיו לדעת כמה עליו להפריש מעשר לעניים (ואירע שאיש פושע בעיר אוטטראה, שהי' בלבו טינא על המהרש"א, הלשין עליו שמקלל את הנוצרים והא ראיא שאינו לומד תורה בליל חג כי אוריר הלילה טמא, והמהרש"א שלא ידע מאומה ישב כמנהגו באותו לילה לערוך חשבונותיו, פתאום ראה שנפל ספר מתוך הארון קודש ארצה, ומיהר ממקומו נתן והגביהו והעמידו במקומו, ושוב נפל הספר, וכך חור שלש פעמים אותו מקרה, אז החליט המהרש"א שלא דבר ריק הוא, ונטל הספר ופתחו כאילו נתכוין לעיין בו, ובאותו רגע נפתח הדלת בחוקה, והשורטים ביחד עם האיש בליל המסור נכנסו לחדרו, וכאשר ארוהו מעיין בספר נסגרו אחרו, ופני המסור חפז).

**הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים,
עם תוספת ביאורים וטעמים שונים**

הוקים להורותם

**חלה שהניחה בשבת מעל קדירת החמין [משאלנ"ט], האם מותר לאכלה עם חלב
והאם מותר להניחה לכת חילה מעל הקדירה**

מכתב למערכת

לכבוד מורה ודאין דקהילתינו הק' הרה"ג ר' יחיאל מיכל פרידמאן שליט"א, פותחין בכבוד האכסניא על הגליון הנפלא "קול התאחדותינו", ובפרט על המדור "הוקים להורותם" המרוח צמאון ושוהרי דבר הלכה.

הנה בגליון האחרון (פר' ויגש העע"ט) כתבתם בדין חלה שהניחה בשבת מעל גבי הששאלנ"ט אם מותר לאוכלה בחלב, ודנתם יפה מדיני נ"ט בר נ"ט דהחלה נאסרה כדי קליפה, ואי נאסר אף בדיעבד.

ומ"מ נראה לאסור שיירי חלה עם מאכלי חלב מדין אחר, דהנה בטור (סי' צ"א) כתב וז"ל, דמין דבצונן בצונן בעי הדחה צריך לזוהר שלא יגע בשר לח בלחם שאם יגע בו אסור לאכול עם גבינה, וכן אם יגע בו גבינה אסור לאכול עם בשר, והכי איתא בירושלמי (פסחים פ"ו ה"ד) הדין דאכל חוביץ ובעי למיכל קופר מבער פתיתים, פירוש מי שאוכל גבינה ורוצה לאכול בשר צריך לבער מעל השולחן שיורי פת שאכל עם הגבינה, עכ"ל הטור.

ובדרכי משה מביא בשם הגהות אשרי משם אור וז"ל, ואדם שאוכל גבינה ורוצה לאכול בשר צריך להעביר מעל השולחן כל הלחם שהיה עם הגבינה ולהביא לחם אחר עם הבשר עכ"ל, ובב"י (כס"י פ"ט) מעתיק דברי הטור והגהות אשרי בשם או"י הנ"ל וכן נפסק במחבר (כס"י פ"ט) דמי שאכל גבינה ורוצה לאכול בשר צריך לבער מעל השולחן שיורי פת שאכל עם הגבינה, עכ"ל המחבר. ומכל הנ"ל מבואר דשיורי פת שאכל עם הבשר אסור לאוכלה עם מאכלי חלב.

ויש לדון אם דין זה הוא רק מחומרא ויש להקל בדיעבד, או אסור מדינא אף בדיעבד, דצ"ב דבלשון האו"י שבב"י כתב "שמצוה מן המובחר" משמע שזוהר רק חומרא, ובלשון הירושלמי שבטור נראה שזה חייב מדינא, ועי' באג"מ (יו"ד ה"א ס' ל"ח) שמתקשה בה ורוצה לחלק דהפרוסה שהתן לו ואוכלו עם החלב אסור מדינה לאוכלה בחלב, משא"כ כל הלחם שפורסין ממנו אסור רק מחומרא, ומ"מ דבריו צ"ב דדבריו אתי שפיר רק בלשון הגהות אשרי אבל המועיין באו"י גופיה לא נראה כן שכתב לשון זה מתוך הירושלמי, וכן במג"א (או"ח ס' קצ"ו סק"א) דלענין זימון בעינן שיוכלו לאכול ביהד אותו הלחם שאוכל חבירו, ובשבע שחל בו ת"ב אם אחד אכל בשר והשני אוכל גבינה [מגן בסעודת מצוה] ונוהג שלא לאכול בשר בנ"י הימים, כיון שאין יכולים לאכול מאותו הלחם כי הלחם מתלכלך מהבשר, אין מצטרפין לזימון, והובא דבריו במשנ"ב סק"ט [בפשטות אף באינו רואה שנתלכלך הלחם מהבשר, ויש לדון לפי דבריו אם צריך להמתין אחריו ו שעות, ובפשטות נראה שאי"צ להמתין, לא מיבעי' לשיטת הדין והוא ומקדש מעט הסוברים כסי' פ"ט סעי' ג', דכלי מלובלך מבשר שבשול בו תבשיל בפחות מס' א"צ להמתין ו שעות, אלא אפילו להבית לחם יהודא המובא בפת"ש שאוסר נראה דכאן עדיף, א. כיון שאסור רק מחומרא, ב. דכאן הוי רק ספק ואף שהחמיר לענין ט' הימים אבל כאן קיל יותר דלר"ת סגי בקניוח והדהה וגם במקום ספק אפשר דלא גזרו ויש לעיין עוד בזה ואכמ"ל] ועכ"פ ראוי לציין דיש לזוהר שלא לקחת שיורי חלה משבת ולאוכלה בחלב.

החותם בכל חותמי ברכות, ש. פ. כולל פעמי יעקב ב"ב

תשובת הרב ר' יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

המפסיק בין הקדירה לחלה, ואז יוכל לאכול שיירי החלה עם חלב - זהו דווקא בשיירי חלה שלא היה מונח על השולחן בעת אכילת הבשר.

[אגב יש לציין שדין זה מצוי יותר בימות החול שנסתיירו פרוסת לחם על השולחן לאחר הסעודה של בשר או של חלב שאין לאוכלם עם המין השני].

וכן חתיכת חלה שנגעו בה בידיים המלוכלכות משומן הבשר, או אם העבירו מעליו מאכל בשר שיש לחשוש שנגמף עליו מרוטב הבשר - נכון שלא לאוכלה עם חלב.

- יפה כתבתם, ונסכם שנית העניין:
- חתיכת חלה שהי' על השולחן בסעודת שבת יחד עם שאר המאכלים בעת שאכלו הבשר - אין לאוכלם עם חלב, דיש לחוש שמא נגע הבשר בחלה ונדבק בה שומן מלחלוחית הבשר.
  - הא דכתבנו בגליון הקודם דהרוצה לחמם חלה בשבת ולאכול הנותר עם חלב, שיניחה מעל המיחם של המים, ואם מניחה מעל קדירה שיש בה בשר או יניח דבר

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא רצדיקיא

הגה"ק רבי ארי' לייבוש בן רבי חיים זי"ע ליפשיץ

בעמח"ס "ארי' דבי עילאי" יומא דהילולא י"ז טבת (תר"ו)

הגה"ק רבי ארי' לייבוש ליפשיץ בעל ה"ארי' דבי עילאי" נולד בשנת תקכ"ז לאביו הצדיק נסתר רבי חיים מיערוסלאב אשר הי' צדיק וקדוש והחזוה מלובלין העיר עליו שהי' בעל רוח הקודש, משפחת ליפשיץ נודעה למשפחה מיוחסת בישראל מגזע יחס של בעל "מגלה עמוקות" הלבוש, והמהרש"ל, זי"ע.

כבר בטל ילדותו ניכר עליו כי נוצר לגדולות ובגיל תשע היה בקי בבבלי וירושלמי ולכן נשלח ללמוד אצל הגאון האדיר רבי יצחק חריף מסאמבור בעל שו"ת "פני יצחק", כפי שכותב בהסכמתו על הספר: "מורי ורבי הרב הגאון האמיתי המפורסם לשם ולתהלה מו"ה יצחק זצ"ל האבד"ק סאמבור", כעבור זמן נסע לסטרי לקבל תורה מגאון דורו בעל "קצות החושן", והי' עמיתו וחבירו של הגאון המפורסם הבעל "ישועות יעקב" שם עלה ונתעלה בחריפות עצומה עד שנתפרסם בקרב הלומדים בתור עליו עצום, והי' נקרא בשם "לייבוש חריף".

דביקותו בחסידות היתה לאין ערוך, והיה מן האריות שבחבורת תלמידי החוה הקי' מלובלין זי"ע שבחר בו להיות ה"בעל תוקע" בלובלין, ובמשך עשרים וחמש שנה זכה לתקוע בראש השנה אצל רבו הגדול, והוא גם קירב לחסידות את חותנו מרן הישמח משה זי"ע כמסופר להלן באריכות.

בגאונותו המפורסמת זכה לרומם קרנה וכבודה של החסידות ותורתה, כידוע כיהן בלובלין כרב, הגאון המפורסם רבי עזריאל הלוי האראוויטץ זצ"ל, שהי' ידוע בכינויו "די איזערנע קאפ", והלה נודע בהתנגדותו לחסידות ובלוזול מתורתם, כאילו אינם עוסקים בתורה, הרה"ק מלובלין פקד על האדב"ע שיבקש מהרב שיתן לו רשות לדרוש בבית המדרש ברבים ויזכיר לו כי ידיו רב לו בהלכה, ואך שקר טפלו בימים ההם על החסידים ורבותיהם, ואכן הרב הסכים לבקשתו, אך אמר לו כי יודיע לו בהמשך הזמן באיזה סוגיא שידרוש, בערב שבת לפנות ערב שלח להודיעו שידרוש במסכת קנים במשניות, וכי גם הרב עצמו יבוא לשמוע דרשתו, האדב"ע חשף את זרוע גדולתו, והזכיר לכל הלומדים ובראשם הרב את כוח המופלא בחידוש והבנה עד כדי כך שנוקקו לעמול הרבה בכדי להביא את הדברים החריפים שהשמיע, ולאחר סיום דרשתו הודה לו הרב כי בפעם הזאת הודיע את גבורתו בתורה ומעתה יכירו כולם כי החסידים ורבותיהם הם גדולי תורה, וראויים הם להערכה וכבוד על גדולתם בתורה.

ביום חמישי י"ז טבת תר"ז בשנת הע"ט לחייו נסתלק למרומים, ונספד בהספד גדול, ומנוחתו כבוד בכריגל עם מ"מ רבי משולם ולמן יונתן ונכדו מ"מ רבי טובי' זצ"ל.

חותן מש"ה

שמו הלך לפניו כגאון, וכאשר הגיע לפרקו נשא אשה בת נגיד חובב תורה ולומדי' מפרעמישלא, והיות שכל חפצו הי' לישב באהלה של תורה באין מפריע, קיוה שבבית חותנו ימצא מנוח להגיע אל השלמתו בלי דאגת עול הפרנסה, אמנם לא ארכו הימים, אשת נעוריו מיאנה בו כי רצונה היתה שיעסוק במסחר והוא לא רצה לבטל מתורתו ועבודתו הקדושה, ואף גם זאת שהאדב"ע כבר הי' דבוק ברבו הקי' החוה מלובלין והי' מתנהג בקדושה ופרישות שלא הי' לפי רוחה של בת נגידים, על כן הציקה אותו מאוד עד שגירשה בגט פטורי, למרות צערו של אביה שהכיר בגדלותו המופלאה.

בעבור זמן מה הוצע האברך להיות חתן הישמח משה זי"ע שהי' אז אבד"ק שינאווא, השדכן הביא קונטרס חידושי תורה כדי להראות את גדלו להיש"מ, ואכן הביע את התפעלותו

והחתן מצא חן בעיניו, והסכים לתת את בתו הרבנית מרת חנה, והתחייב גם לתת נדוניה סך הון, למרות שפרנסתו היתה מצומצם מרבנות קטנה.

מספרים שזוגתו של היש"מ לא הסכימה להשידוך מכיון שהציעו להם שידוכים הוגנים בחורים עשירים ומפולגים, א"כ למה יבחרו דווקא בהאברך הזה אשר גירש את אשת נעוריו, מענה בפיה: וכי אין שידוך לבתנו רק אברך זה, להרים מה שהשליכו אחרים חוצה, ענה לה בעלה הצדיק אמשול לך משל למה הדבר דומה פע"א הלך איש כפרי ביער לחטוב עצים ומצא בחפירה אחת סיר מלא גרגרים כמו פולים (בעבעלעך), מה עשה האיש ההוא סחבם לתוך ביתו ונתנם בדוד ובשלם כל היום וכל הלילה, היות כי ראה שעדיין לא נתרכבו הפולים נתמלא חימה וזרקם החוצה, הנה עבר שם איש חכם והבחין מה שבתוך האשפה, מיד רעדה אחזתו לראות שנתגלה לו מטמון

ושנא את הרבנות

מגמת נפשו הי' תמיד לישב באהל תורה ולא לקבל עליו משרת רבנות ושררה, ע"כ טיכס לו עצות בנפשו שהיה לו סך חמש מאות זהובים, מה שיהא נושא פירות, או יהא באפשרותו ללמוד בהתמדה בלי דאגות עול הפרנסה, דאגה זו מאין ליקח זה בלבלוהו מאוד עד שלא הי' יכול לצמצם מוחו לירד לעמקה של הלכה כאשר רגיל, שוב התיישב בדעתו והשליך מעליו כל דאגות שהפריעו אותו ולמד בחזרה כדרכו בקודש, כשראה מצב פרנסתו דחוק מאוד, והיות שהי' לו עוד מכסף נדוניא התחיל לעסוק בפרקמטיא, כדי שהי' לו במה להחיות אנשי ביתו, ולקח לו איש נאמן בשם ר' יוסף אשר שימש אותו וניהל את עניני משא ומתן שלו, דרכו הי' ליסע פעם או פעמיים בשבוע ליריד, ור' יוסף טען את הסחורה על העגלה והכין את פרטי הנסיעה, אז יצא האדב"ע מלובש מלבוש העליון ונסו ליריד, הקימו שם את האהל וסידרו את הסחורה על האיצטבאות כרגיל, האד"ע לקח לו את הגמרא וישב לו בקצה האהל ולמד בעיון גדול כדרכו בקודש, כאילו לומד בתוך ד' אמותיו של בית המדרש, ואח"כ כשגמר היריד נסעו לביתם, ובדרך מסר לו ר' יוסף את כל עניני היריד, פעם אירע שבאמצע היום קפץ האדב"ע ממקומו וצויה לר' יוסף לסדר הסחורה חזרה על העגלה וליסע תיכף הביתה, הלה עמד ומשתומם, הלא עוד לא הרוחנו כלום, ומה החיפזון כעת בעוד הקונים יוצאים ובאים, אבל האדב"ע לחץ עליו מכיון שצריך הוא לעיין בספרים באמצע לימוד ואין לו זמן להשהות כאן בעד בצע כסף, באמצע הדרך הוכרחו ליכנס עם העגלה והסחורה בבית מלון אחד, ובעת שנחו שם פתאום יצתה אש להבה ונשרף כל המלון לרבות העגלות שהיו בחצר, האדב"ע חזר לביתו נקי מכל נכסיו, אמנם לא שת לבו לזה אלא חזר לבית מדרשו ללמוד בעיון הדק כמנהגו, כשנודע הדבר להרבנית נכנסה לבעלה בעת שישב ולמד וסיפרה לו ברוב כאב שכל כספם הלך לטמיון, והוא לא הגיד לה כלום, והמשיך ללמוד כבראשונה, וזוגתו מרוב כאב אמרה לו: עכ"פ תעשה פנים זועפות ותכעס על כל פנים לרגע, ענה לה: הרי אביך לקח אותי לחתנת בתור חרף, וחרף פירושו שמה שאדם חושב בזמן מרובה הוא תופס כבר בזמן מועט, והכי נמי מה שאת תבינו אחר זמן מרובה שמאת ה' היתה זאת ובוודאי יצמח טובה מזה, את זה הבנתי בזמן קצר ע"כ חזרתי מיד ללימודו.

על כס הרבנות

ומני אז נאלץ לקבל עליו עול הרבנות ואחר הפצרות נתרצה לקבל עליו עבודת אב"ד בק"ק קרעשוב, היה זה בשנת תק"ם, ואח"כ בשנת תקס"ח כשנתקבל חותנו הגה"ק בעל היש"מ זי"ע שהי' אז אב"ד שינאווא לכהן באוה"על אז עלה למלא את מקומו בשינאווא וישב שם על כסא הרבנות, עד שנת תקפ"ד שאז עבר לכהן בעיר ואם בישראל ווישיניצא ומצודתו היתה פרוסה על כל הגלילות שם, ועל קהילה זו נקרא ר' ארי' לייבוש מווישיניצא וכך גם נסח חתימתו: "אב"ד דווישיניצא ובריגל וקרייז באכניע".

של פניני מרגליות, קבצם אחת אל אחת ובין לילה נתעשר עושר גדול, כן הוא הענין עם חתן דגן, הוא אברך כפשוטו וכמדרשו, מרגליות המאיר את העולם בתורתו ובעדקתו, אמנם הם שלא היו מבינים עליו השליכוהו חוצה, ואותי חנן ה' לבחון במרגלית זו, לכן נפשי כלתה להשיגו להיות חן בתנו היחידה.

היות שהבטיח נדוניא שלש מאות זהובים, סך גדול מאוד בתקופה זו, וכבר מכר את כל כליו ולא מצא בהם די, בקש את אשתו הרבנית שתמכור גם היא את תכשיטיה בפרט את תכשיט היקר (שטערן טוך) כדי לסלק את הנדוניא, אמנם היא מיאנה למכור היות שלא היתה לה שום מזכרת מבית אביה זולת זה, אמר לה הישי"מ הלא חז"ל אמרו (פסחים מ"ט). לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישיא בתו לת"ח, וחתן דגן הוא ב"ה ת"ח גדול, מיד עשתה רצון בעלה.

שלשה תנאים התנה האדב"ע עם חמוי היש"מ: א) נדוניא גדולה של שלש מאות זהובים כדי שיוכל לפרנס א"ע מן העסקא, ולא יהי' נאלץ לקבל עליו עול רבנות, מה שירידהו מלימודו ועבודת ה', ב) גם התנה עם חותנו בעת קשרי השידוכין לבל יפריעוהו מהתנהג בדרכי החסידות ולא יעכב בעדו מלנסוע אל רבו הק' החוזה מלובלין, ג) גם על חותנו מוטל חוב קדוש לכל הפחות פעם אחת ליסע אתו עמו אל רבו הק' מלובלין, והיות שהיש"מ הי' אז מתנגד גדול על דרכי החסידות מובן שתנאי השלישי הי' הקשה שבכולם, בכל זה מתוך גודל כיסופו להשיג את החתן הסכים גם לזה, וכן הי' שנסע להחווה כידוע.

בעמדו תחת החופה באה אליו זקנתו מעלמא דקשוט ואמרה לו אל תדמה בדעתך שזו זיווגך השני אלא היא זיווגך הראשונה, ואחר החופה סיפר זאת לז' הרבנית והיא סיפרה את זה לאביו הק' ויכתוב משה דברים אלו לזכרון בין רשמי הזכרונות שלו בשם חתנו.

כשהלך האדב"ע לפני החתונה להחווה מלובלין לקבל את ברכתו שאלו אם יוכל לבוא לקבל את פני קדשו גם בשנה הראשונה כאשר הורגל בזה מנעוריו, השיב לו החווה, אלינו מותר לנסוע גם בשנה ראשונה, והבין תשובת רבו שלדבר מצוה מותר לנסוע גם בשנה ראשונה, אח"כ מצא שכן כתב החינוך (מצוה תקפ"ב) במצות עשה נקי יהי' לביתו שנה אחת, הרוצה לצאת לרבר מצוה או לשמוח עם ריעיו על דעת שישוב לימים מועטים, שאין בזה ביטול המצוה.

אחרי החתונה הי' סמוך על שולחן חותנו בשינאווא, מובן שבלי הרף היו ויכוחים בין החתן וחותנו, האדב"ע רצה לפעול אצל מר חמוי שישע לובלינה ויראה במו עניני דרכו בקודש של החווה, והיש"מ דיבר על לבו שיעזוב את דרכי החסידות מה שגורם לו ביטול תורה וביטול תפילה בזמנו וכדו', עד אשר נצחו וגבר עליו הארי שבחבורה שישעו שניהם ביחד להחווה, ובתנאי שאם לא ימצא חן בעיני חמוי אז גם הוא יפסיק מליסע עוד אליו, וכידוע ראה היש"מ באותו מעמד דברים נפלאים בלובלין, ופתר לו את כל הקשיות שהי' לו על החסידים, ואז זכה להתקרב אל האור הקדוש הזה.

ושחוק קל עבר על שפתי, ושאלו הייטל בתמיהה הכי כ"ק דודי מחייך על צרותי, על זה ענה לו האדב"ע: מטבע בני אדם הוא, בשעה שאדם שרוי בצער אינו מסוגל לחייך, רק כשרואה ושומע שאינו יחיד בסבלו אז הוא מתנחם קצת, וכמו"כ גם אני בהאי צערא יתיבנא כמוני כמוך, וגם אנוכי באתי פה כאיש בורח מווישניצא, וכעת כאשר שמעתי את אשר סבלת אתה באוהעל כמו שאני סבלתי בווישניצא עבר שחוק על שפתי.

אל ארץ חמדה

בשנת תקצ"ו נתעורר לעלות לארץ ישראל, לחונן את עפרה ולעבוד את השי"ת בה, ומאחר שהיה זקוק לממון עבור הוצאות הנסיעה, נסע לעיירות שונות על מנת לקבץ מעות מנדיבי עם מאנשי בריתו, בכדי שיוכל לבצע את רצונו, ואם כי גדולי הצדיקים שהיו ממעריציו כמו הרה"ק ר' אשר ישע"י מראפשיץ והרה"ק ר' צבי הירש מרימינוב זי"ע הפצירו בו שלא יעזוב את הנלוים אליו כצאן ללא רועה, לא קיבל את דעתם וכל כולו יקד בחיבה עזה לעלות לא"י.

באותה תקופה בה החליט על עלייתו לארץ, פסק לומר דברי תורה על שולחנו הטהור, כשנודע הדבר לחותנו היש"מ פנה אליו שיבהיר לו את סיבת הפסקת אמירת תורה לפני החסידים המקשיבים לקולו, תשובתו הי' כי מאחר שתשוקתו היא עזה ביותר לעלות לארץ הקודש, אינו יכול לצמצם את מוחו לאמירת תורה בחוץ לארץ.

ביום א' פר' פנחס שנת תקצ"ו לפ"ק שלח לו חותנו מכתב בו הביע את התנגדותו לעלייתו לא"י, ולמרות התוארים המופלגים בו הכתירו בתור "צדיק יסוד עולם", שולל הוא את נסיעתו לרגל הסכנות של הנסיעה, ותנאי הקיום הקשים בא"י, שוטח הוא בקשתו לפניו שיניח ידו מזה, "החשקות שחשק לעלות לארצנו הקדושה, רק שהיה נמנע מפני פחד ה', שלא יעבור מצות ה' ונשמרתם מאוד לנפשותיכם יחשב לו כאילו עשאה, ובפרט שכבר עשה פעולות לזה בלקיחת הפאס, הרי בוודאי קיים המצוה של עליה לא"י, ולא לסכן את עצמו ח"י".

בהמשך המכתב מתבטא חותנו בחריפות: "ואני תמה על כל הצדיקים וגאוני וחכמי ישראל, איך יוצאים ידי שמים אם יניחו אותו לסכן עצמו בסכנה גדולה ומוזמנת", ושוב חוזר הוא ומבקש ממנו לקרוא את האגרת הזאת בתשומת לבו הקדוש והטהור וכו', ובוודאי יודה על האמת, כי בדרך הניצוח יודע אני כי ידיו רב לו וקטנו עבה ממתני, אבל ישתדל על דבר אמת, אזי יאמר עליו: "אשרי הדור שגדולים נשמעים לקטנים, ועלי יאמר: אשרי התלמיד שהרב שומע לו, ובמהרה יבוא משיח צדיקנו וינהלנו לארצנו ויראו עינינו וישמח לבינו", המכתב נדפס בשלימותו בסוף "ישמח משה" על המועדים ומשם תדרשנו לטובה.

האדב"ע לא שינה את דעתו והי' תקיף בהחלטתו, אך היות שהרבנית לא הסכימה לעבור על רצון אביה, וכן התנגדות של צדיקי הדור, אז קרא על עצמו את הפסוק "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום" כשהוא משתמש בלשון מליצית: רבות מחשבות בליבו"ש, אבל עצת ה' היא

ביקש הצדיק לישב בשלוח אבל גם בווישניצא לא הי' לו מנוחה וסבל הרבה צער ועגמ"נ כי כידוע הי' בעיר ווישניצא בעלי מחלוקת ורדפו כל אחד שהי' משמש כרב בעירם והרה"ק ר' שלמה מבאבוב זי"ע גם הי' רב שם וסבל רדיפות, ואמר שיש לו ראייה שהאשמה תלוי באנשי העיר כי הברוך טעם הי' למדן ולא רבי והי' אב"ד ווישניצא ורדפוהו, והרה"צ ר' צבי הירש הורוויץ זי"ע (נכד הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע) גם הי' אב"ד והי' רבי ולא למדן וגם רדפוהו, הרה"ק האר"י דבי עילאה הי' גם רבי וגם למדן ורדפוהו, וסיים בענות קדשו: אני לא רבי ולא למדן, ואעפ"כ רודפים אותי, על כרחך שהם בעלי ריב ומדון, ופעם בעת שרדפו את הרה"ק ר' שלמה זי"ע כתב מכתב ופתח במליצה פה קורח פרשת ווישניצא במקום לכתוב להיפך וד"ל.

בווישניצא היתה תקנה שאין להרב להתערב בעניני החברה קדישא, ובכל שנה בחול המועד סוכות היו בודרים בגבאי החברא קדישא, והנה הרב התערב פעם בעניני הבחירות, ובאותה תקופה הי' הגה הקהילה ביד מתנגדיו, כאן מצאו אנשי ריבו לגבות את החוב, והכריחו אותו שיעזוב את ווישניצא בתוך המועד באמצע הלילה, האדב"ע ביקש מהם שישארו עכ"פ עד אחר סוכות, אבל ראש הקהל נענה לו בראשו שאינו מסכים בשום אופן, אמר לו הרה"ק שהוא ישאר כך, וכך הזה שכל ימיו הי' מנענע את ראשו, וכינו את משפחתו "די שאקלערס", וכל טובי הקהילה אשר הי' חלקם במעל זה בא להם סוף שלא כדרך הטבע.

זמן לא כביר אחרי שעזב את ווישניצא יצאה אש עד לב השמים ונשרף ר"ל שני שלישי של העיר, ואלפים נשארו בלי קורת גג, ומאו נתדלדלה מאד העיירה מהאש הגדולה ששלטה בה בגלל שלא נזהרו בגחלתן של גאון וקדוש ישראל, ובעל העגלה מי שהוביל את האדב"ע בחצות לילה מווישניצא לבריגל סיפר שכצאתם את העיר ווישניצא עמד הרב על העגלה והחזיר את פניו כלפי העיר, ופרש ידיו כלפי מעלה והתפלל, והאינו גם הגוים שבגלל שרדעו להאי צדיק נתקללו ונגעה בהם יד ה', והאדב"ע אמר על זה: ראי היתה ווישניצא שתחרב כליל, אך יש לי שם משכון, וזה שעמד להם, כי בנו הרה"צ ר' אהרן נשאר בווישניצא בתור ראש בי"ד והי' לו ביהמ"ד ומנין שם והחזיקוהו אנשי עירו בכבוד.

כך ברח האדב"ע בין לילה ללילה מווישניצא לבריגל, שהיתה עיר בתוך גליל שלו, ושם נטה אהלו לתורה ועבודת ה' בקדושה ובטהרה, ולא התערב עוד בצרכי ציבור, ואמר על עצמו את הפתגם הידוע: מתחילה רציתי לתקן את העולם כולו, ראיתי שלא עלתה בידי רציתי לתקן עכ"פ את עירי, והנני רואה שגם זה לא הצליח בידי, א"כ אלכה ואשובה לתקן את עצמי.

יסופר שבעת שברח הייטל מאוהעל מחמת רדיפות מתנגדיו נסע לדודו האדב"ע שכאמור הי' משכן כבודו אז בק"ק בריגל בבורחו מק"ק ווישניצא, וכשבא הייטל לדודו השיטח לפניו את כל הרדיפות שסבל במשך השנים, חייך האדב"ע

צדקת רבי מאיר בעל הנס מכ"ו?

”וואס איז צדקת רבי מאיר בעל הנס? וואס איז דאס?”

דאס?

צדקת רבי מאיר בעל הנס, אלע תלמידי בעל

שם טוב האבן געזוכט אז אידן אין חו"ל זאלן האבן א

קשר צו ארץ ישראל, מיט דעם וואס מען שיקט

געלט קיין ארץ ישראל, פאר אידן אין ארץ ישראל

וואס זיצן על התורה ועל העבודה. ליגט אין דעם א

הייליגע ארבעט, און דאס האבן געטון אלע צדיקים

תלמידי בעל שם טוב פון גאנץ אנהייב, ממש נאך די

ערשטע תלמידי בעל שם טוב הקדוש האבן זיך

אריינגעלייגט אין דעם ענין, צו עס איז געווען אין פוילן,

אין אוקריינא, אין רוסלאנד, צוטיילט אין אלע

מקומות עקסטערע, יעדער האט געהאט א כולל און

זי האט געשיקט געלט קיין ארץ ישראל.”

”

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
אצל מעמד "התמנות נבאי קודש"
ג' וישלח תש"ע)

תושבי וויליאמסבורג:

הכוננו!

הכוננו!

דינער הראשונה

מוצש"ק פר' תרומה הבעל"ט

(כאן) תקום, כי רצון השי"ת שיישאר בחוץ לארץ, וימשיך להנהיג את הדבקים בו.

אחרית ימי

בשנותיו האחרונות לפני פטירתו הי' רגיל להשען על כסאו וראשו זקוף למעלה בדביקות נפלאה, ואמרו עליו צדיקי דורו שזה שלשה שנים לא הי' בעולם הזה כלל, בשנה האחרונה לחייו התמרמר על עיכוב הגאולה באמרו: אילו ידעו זאת רבותינו "לא היו יכולים לסבול, והיו מרעשים עולמות להחיש גאולתינו ופדות נפשינו".

סמוך להסתלקותו הי' חולה במשך כמה חדשים, ולמרות שהרופא קבע כי מחלתו אנושה, לא שינה מהנהגתו, יום קודם שעלתה נשמתו השמימה נפרד מספריו והוציא את כל ספר בנפרד ונשק אותם ויבך, וביום חמישי י"ז טבת תר"ז בשנת ה"ע"ט לחייו נסתלק למרומים, ונספד בהספד גדול, ושם בבריגל מנוחתו כבוד עם מ"מ רבי משולם זלמן יונתן ונכדו מ"מ רבי טובי זצ"ל.

האדב"ע עם אשתו הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה מונחים באהל מיוחד ועליהם מצבה בצורת שני חצאי עגולה, על מצבת קדשו חרות: פ"נ כבוד אדמ"ץ הרב הגאון האמיתי בנגלה ונסתר אריה דבי עילאי רבא דעמיה מדברנא דאומתיה בוצינא דנהורה רשכב"ה איש אלוקים קדוש צדיק יסוד עולם, באור חכמתו הופיע כל נעלם מו"ה אריה לייבוש בן הצדיק מו"ה חיים זצ"ל עלה למרום יום ה' טו"ב טבת תר"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה."

המונים הי' נוהדים מדי שנה בשנה ביומא דהילולא נאספו שמה כמה מאות חסידים ואנשי מעשה, וכל מר נפש באו לשפוך תחינה על הקבר איש אלוקים, והגם שאז תקפו של ימות הגשמים והשלגים, לא נמנעו המון בית ישראל מלבוא ולהשתטח על הציון הק', ומסופר שהרב החסיד ר' לוי יצחק כהנא מווישניצא בא פעם אל הרה"ק מצאנו בתחילת ימי טבת, והוכיחו הד"ח מה כבודו עושה כאן והלא עוד ימים אחדים חל היארציית של האדב"ע והיית צריך לנסוע לבריגל על ציון הק', והחסיד התנצל עצמו שהוא כהן ובכל אופן אינו יכול לילך על קברו, אמר לו הד"ח כי ביומא דהילולא של הצדיק טוב להיות באותה העיר שגופו הק' טמון אף שאינו הולך על קברו, ופע"א הי' הרה"ק הד"ח בבריגל והלך להתבודד בחדרו של האדב"ע, ואמר קומו ונעלה לק"ק איפוא שהאד"ע עבד עבודת הקודש.

מורשתו הרוחנית

השאיר אחריו ברכה חיבורים יקרים: א) אר"י שבחבורה עמ"ס כתובות, ב) שו"ת אר"י דבי עילאי, ג) חידושי אר"י דבי עילאי על כמה מסכתות, ד) עטרת זקנים על כלל הש"ס אות א', (המצורף לספר אילה שלוחה לנכדו הגה"צ ר' נפתלי הלבערשטאם זצ"ל שיצא לאור ע"י אביו הגה"ק הדברי יחזקאל משינאווא).

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

תודה וקול זמרה

ברנשי הוקרה והודאה, נשנר בזה ברכת מולאט טבאט וגדיאט יאנה, משימי מרומאט עילאנה,
קדם ידידינו האברך העסקן הנמרץ והנעלה, צוק עסקני עם סנולה, מסור בלוניח
למען מוסדותינו הק' יומם ולילה, שמו הטוב נהלל בשם ובתהילה,

מוה"ר בצלאל בנימין פרידריך הי"ו

גבאי קודש של מוסדות "יטב לב" בארה"ק
בקריית יואל יע"א

לרגל שמחתו הגדולה, גילה אחר גילה, בעזר גורא עליה,

בנישואי בנו ני"ו למזל טוב

ובהזדמנות זו בשהשמחה במעונו, נברכו ונהללו בפנינו, על כל הטוב והחסד אשר עושה עמנו,
הוא הגבר אשר לא ישבות יומם וליל למען הצלחתינו, ומשליך עצמו מנגד תמיד לבוא בעזרתינו.

יה"ר שיזכה לראות ולרוות מהם רב תענוג ונחת מצוק שמחה ואורה,
וימשיך לעמוד לימינינו לשם ולצפתארה, ויזכה לאושר ועושר והרחבת הידע, שישון ושמחה בכל עת, וכל טוב סלה

החותמים למען שמו בתודה וקול זמרה
הנהלת המוסדות

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי צדיקי וקדושי עליון
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

מעלת וסגולת ימי השובבי"ם

א' ימי קריאת פרשיות שובבי"ם, ב' ימי ספירת העומר, והנה בימי ספירת העומר, יש לכוון בכל יום לתקן ספירה אחת, ודא לאו כל מוחא סביל, ומה שאין כן בימי קריאת פרשיות שובבי"ם, וזהו שאמר "מונה מספר" ימי ספירת העומר, זה "לכוכבים" לבני עליה, אך "לכולם" הזמן הוא "שמות יקרא" כשקוראים פרשיות שובבי"ם. (בני שלשים)

שובו בני שובבים חוץ מאחר (תנינה טו.) בתיבת אחר מרומים זמני התשובה שבחודש תשרי מיראה ומאהבה, א' רומז על היום המיוחד בשנה יום כיפור, ח' רומז על שבת ימי הסוכות ויום שמיני עצרת, ר' רומז על ראש השנה, שובו בני בזמני פרשיות שובבי"ם, חוץ ממה שעשיתם תשובה בא"ח בזמנים שבחודש תשרי. (עטרת ישועה)

וטעם הדבר יתבאר לך ממה שביארנו בענין גלות מצרים כי אותם שנשתעבדו בגלות מצרים היו אותן הניצוצות של הנשמות שנפגמו על ידי אדם הראשון, וכל אלו נתקנו בגלות מצרים ההוא, ולכן בזמן הפרשיות אלו, יש בהם סגולה לקבל תשובת האדם, ולכן הם מתחילים מן פרשת שמות, מפני שאז בפרשה ההוא היה התחלת השיעבוד ומסתיים בפרשת משפטים, וזה סוד הפסוק (יחזקאל א) "שובו בני שובבים" כי על ידי החטא נמסרו ניצוצות אל הקליפות ונתלבשו תוך הקליפות ונעשו שובבים, לכן עתה שובו בתשובה, והסירו אותם השובבים מתוך הקליפות, והשיבו אל הקדושה כבראשונה. (הארז"ל בשער רוח הקודש)

ידוע מה שכתבו בספרים הקדושים דבימים האלו שמתחילין פרשיות שובבי"ם, הוא מסוגל מאוד לשוב על חטאת נעורים ולתקן מדת היסוד, כי בימים האלו מתעורר התיקון שהיה במצרים שתיקנו מדת היסוד והעלו הניצוצות הקדושים לשרשן.

והנה ב' חדשים אלו טבת ושבת צריך להתנהג בהם פרישות וטהרה כמו שאמרו הקדמונים לעשות כדי שנפעול שלא יהי לס"א חלק ואחיהו בהם והיפכו ג"כ הם לטובה לנו ולכן אחר עשרה בטבת שמורה על האחיהו שהיה לס"א בחודש זה והיה לס"א אחיהו בשמות הקדושים כביכול ומנעו השפע משמות הקדושים כי כל חודש שולט בו צירוף אחד מ"ב צירופי הוי' ולכן אחר עשרה בטבת שמורה כנ"ל מתחיל שובבי"ם שע"י שנעשה תשובה אז נבטל אחיות הס"א שיש בהם. (ד"ר קודש)

והנה עכשיו בימי שובבי"ם ת"ת שהוא גמר של יוהכ"פ שעבירות שאין יוהכ"פ מכפר בימי השובבי"ם ת"ת יש תיקון עצום לעבירות הללו, וזהו שובו בני שובבי"ם חוץ מאחר – היינו אפילו שפגמו כל כך שנתהווה בבחינת "אחר" שהוא חוץ מהיכלות הקדושה ח"ו – היינו הנשמה שהיא בקצה השמים – שאין להם אף בחינת שם ישראל כלל כי אם ישראל מומר שנקרא בבחינת אחר כנ"ל אעפ"כ בימים האלו גם הם ישובו ויכללו באחדות ישראל לה' אחד ע"י תיקוני שובבי"ם כנ"ל, ויעשו מאחר אחד, וזהו הר"ת שובבי"ם ת"ת, שת"ת הוא תפארת, ותפארת גופא שהוא גוף היחוד בעצם יחוד קוב"ה ושכינתיה והחטאים שאין להם תשובה ביוהכ"פ יש לו תשובה בימים האלו בימי שובבי"ם ת"ת הנ"ל שהוא גמר היוהכ"פ שמתעורר בהם אחדות ישראל ואורייתא וקוב"ה.

שובבי"ם הם כמו עשרת ימי תשובה והוא זמן שמקובל התפילה בבחינה כמו עשרת ימי תשובה, והנה כלל ענין שובבי"ם הוא לתקן את המידות ולקדש החושים לשמור עצמו מעצבות וכעס וגאווה. (תולדות אהרן – זיטאמיר)

הנה לאשר בשבת זו מתחילין ימי שובבי"ם לשוב בתשובה שלימה על חטאת נעורים רח"ל, והם ימי תשובה כמו עשרת ימי תשובה ממש, שעל ידי התשובה מתקנים כל הפגמים עד שמתבטל הקטיגור. (עטרת ישראל)

מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא (תהלים קמ"ג, ד) ידוע חוץ מהימים נוראים שזה זמן של תשובה, יש עוד שני זמנים,

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קב — בלתי מוגה

יום ה' פרשת שופטים תשס"ט לפ"ק

במסיבה לטובת הוצאת ספרים עוז והדר בראשות הגה"צ רבי יהושע לייפער שליט"א דומ"ץ דק"ק מקוירא

הכרת הטוב איז געוואלדיגע זאך, מיזעהט ביי ביכורים (פר' כי תבוא) מלמד שאינך כפוי טובה (לשון הספרי: ובאת אל הכהן כו' ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלהיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע ה' כו', ואמרת אליו שאינך כפוי טובה).²

ונסתובב השיחה מאחב"י יוצאי אשכנז שהחירו מה מותר ובתוך הדברים ספר רבינו: ווען ר' וואלף פליישמאן איז געווען אין צאנז דאס ערשטע מאל ביים טיש פון דברי חיים, און דער דברי חיים האט אידס געגעבן שיריים, האט

הגרי"ם ספר לרבינו בפרטיות סדרי עבודת הקודש שעליה שוקדים המש מאות תלמידי חכמים ומוסר נפשו לכלי ליהנות משולחן איזבל לאחמ"כ כיבדו את רבינו בכרכת לחיים וברוך רבינו את הגר"י: לחיים, מיזאל זוכה זיין להגדיל תורה ולהאדירה, מיזאל אריינברענגען התמדת התורה אין אידישע קינדער, אידן זאלן וועלן לערנען מיט א געשמאק.

אח"כ איז רבינו לכל המשתתפים רבינו הרש חקר על הצלחת המגביה להוצאת ספרים עוז והדר ונסתובב השיחה על אמירת יישר כח רבינו: מיזעהט דער באשעפער האט געזאגט פאר משה יישר כחך ששיברת.¹

דעתו לדעת המקום דכתיב אשר שבת ואמר ריש לקיש אמר ליה הקדוש ברוך הוא למשה יישר כחך ששיברת.

עיון באלשיך הק' (פר' כי תבוא) שמבאר שבמצות ביכורים מצונו שכל הבעלי מלאכות היו מפסיקין באמצע עבודתם כדי לדרוש בשלום העולים לירושלים להביא ביכורים, ואילו לקריאת שמע ולתפילה אסור להם להפסיק, והוא פלא. ומבאר שם שהוא להראות חשיבות מדת הכרת הטוב, כי אין מדה טובה הימנה, עיי"ש.

עיון במסכת יבמות (סג): שיבר את הלחות מאי דרש אמר ומה פסח שהוא אחד משש מאות ושלוש עשרה מצות אמרת תורה כל בן נבר לא יאכל בו התורה כולה וישראל מומרים על אחת כמה וכמה והסכימה

מוסדות יטב לב איז ביים פעטער ז"ל געווען די ערשטע צדקה. דער מאטע ז"ל האט עס אסאך מאל דערמאנט, אז יטב לב איז געווען די ערשטע מוסדות וואס דער פעטער האט געגרינדעט נאכן קריג. ער האט עס געגרינדעט אין ארץ ישראל, און לכבוד די מוסדות איז ער ארויסגעקומען קיין אמעריקע, דער מאטע ז"ל פלעגט זיך זייער שטארק זארגן פאר די מוסדות אלע יארן. ער האט געטון מה שבידו פאר די החזקת המוסדות (אסיפת עסקנים לטובת מוסדות יטב לב ד' יוחי תש"ע לפ"ק בב"פ)

ער געזאגט "דאנקע, איך האב שוין געגעסן..." (כי עדיין לא היה רגיל לדרכי ומנהגי הסידים).

א' הנוכחים: ער האט געהאט חסידישע קינדער.

רבינו: ער אליינס איז שפעטער געווען א שטארקער חסיד, נאר דאס ערשטע מאל איז אזוי געווען.

א' הנוכחים: מ'זאגט אז דער דברי חיים איז געווען אמאל אין פעסט?

רבינו: יא, און מען האט איהם דעמאלטס מכבד געווען מיט א סידור קידושין,³ און ער האט אנגענומען דאס סידור קידושין, און האט זיך נאכגעפרעגט ווען וועט זיין די חופה, האט מען געזאגט נאכמיטאג, און ס'איז שוין געווען פינעף אזויגער, און דער דברי חיים איז נאכנישט אנגעקומען, אזוי ווערט שוין זעקס אזויגער, און זיבן אזויגער. זיי זענען געווען אשכנזישע מענטשן, פונקטליכע מענטשן, ס'האט באנג געמוהן פאר'ן מחותן אויף דעם וואס ער האט מכבד געווען דעם דברי חיים, אבער ער האט שוין נישט געקענט צוריק ציהען.

אזוי אז ס'איז שוין אריבער צוויי שעה, האט דער מחותן שוין נישט געקענט אויסהאלטן, ס'איז שוין געווען ביי איהם צופיל, גייט ער אריבער צו די אכסניא וואו דער דברי חיים

איז געווען, און ווען ער קומט אריין דארטן, זאגט איהם דער גבאי אז דער רבי איז זייער צוקאכט, זאגט דער מחותן "אבער איך מוז אריין גיין צום רבי", ער האט דאך צוגעזאגט אז ער וועט קומען", האט דער גבאי געעפנט די טיהר און ער איז אריין אין צימער, דער צימער איז געווען פאררויכערט, און דער דברי חיים איז געווען זייער צוקאכט, זאגט מען פאר'ן דברי חיים אז דא איז דער איד וואס האט מכבד געווען מיט סידור קידושין און דער רבי קומט נאכנישט...

רופט זיך אן דער דברי חיים "אה, דאס איז דער איד", און פרעגט איהם "זאג נאר, וויפיל קינדער האסטו?", האט ער געזאגט וויפיל קינדער ער האט, און דער דברי חיים פרעגט איבער נאכאמאל וויפיל קינדער ער האט, זאגט ער נאכאמאל וויפיל קינדער ער האט, אבער דער דברי חיים פרעגט איהם איבער נאכאמאל און זאגט איהם "דו ביזסט זיכער מיט וואס דו זאגסט?", איז דער איד אזוי שטיין געבליבן, און רופט זיך אן, כ'וועל אויסזאגן דעם רבי, כ'האב געהאט נאך א קינד, און אין פעסט גייט דאך דער דונא (שם הנהר) און אזוי שפילנדיג נעבן וואסער איז ער אריינגעפאלן און איז דערטראנקען געווארן, אזא אומגליק האט איהם פאסירט.

פרעגט דער דברי חיים, "האט מען געטראפן שפעטער דעם קערפער פונעם קינד?", זאגט ער, ניין, פרעגט דער דברי חיים, "ציי האסטו געהאט עפעס א צייכן אויף דיין קינד?", זאגט ער, יא, ער האט געהאט א פינטל אונטער דעם אויער, זאגט איהם דער דברי חיים "גיי און קוק אן דעם התן", איז ער געגאנגען באקוקן דעם התן, און ער האט געטראפן דעם צייכן... האט מען אויסגעפרעגט דעם מחותן, און ער האט געזאגט אז ס'איז טאקע נישט זיין קינד, נאר ער איז מיט יארן צוריק אמאל געגאנגען נעבן וואסער און ער האט דערקענט אז ס'איז א אידיש קינד,

3

עיון בס' י"ג אורות (ה"א מערכת צאנז פק 1) שמכביא סיפור זה בשם הרה"ק מוקאלאשין ז"ע, וכתב שם שברך כלל הסתיר הרה"ק מצאנו ז"ע את מדריגותיו כשיתר רבו הק' מראפשיץ ז"ע, אך אז כשנסע למדינת אונגארין יצא מגדרו, וגמר נפשו לגלות טפה, ואמר הבה נפרסם שיש בורא עולם, ועיי"ש שמכביא הסיפור בקצהה, ומסיים שם: והיה שם קידוש השם גדול.

וכן עיון בס' הג'ל שפע"א אמר הרה"ק מצאנו שלאנשים זרים שאינם נמנים על חסידיו הוא משדד מערכות השמים כדי להשיעם, ואף שהוא סכנה לאשתו ולבניו כי מי שמשדד מערכות, אך הוא מוכן להפקיר הכל רק כדי שתיחודי הלזו בין שיש בורא עולם, אך לא מחסידיו שממילא כבר ידוע שיש הקב"ה שמנהיג העולם הוא לא רצה להפקיר נפשות ביתו וה"ל.

מ'רעדט פון מוסדות אין ארץ ישראל. דער שינאווער רב ז"ל האט נאכגעזאגט פונעם אפטער רב ז"ל, אז וויפיל תשוקה א איד האט פאר ארץ ישראל, פאר "רבי מאיר בעל הנס" פון דעם זעט מען וויפיל תשוקה דער איד האט צום הייליגן באשפער. עס דארף ביי אונז זיין זייער חשוב און זייער הייליג.

(אסיפת עסקנים לטובת מוסדות יטב לב ד' ויחי תשי"ע לפ"ק בב"פ)

דאס געשעפט האט איהם אנגעהויבן צו גיין זייער נישט גוט, ער האט עס נישט אויסגעהאלטן, עס איז איהם געווען זייער ביטער... ווען ער איז געווען אין בית מדרש וואו ער האט געדאוונט, איז צוגעקומען צו איהם א איד וואס האט געזעהן אז ער איז אזוי צוגעלייגט, און האט געפרעגט "וואס איז?", האט ער איהם געזאגט "דו קענסט מיר במילא נישט העלפן", האט ער איהם געמוטשעט ביז ער האט איהם געזאגט אז די געשעפטן גייען אראפ, האט ער איהם געזאגט, "כ'האב פאר דיר איין עצה, שיק א טעלעגראם קיין צאנז, דארט איז דא א רבי, און ער קען דיר העלפן". האט ער געשריבן א בריוו קיין צאנז און דערציילט דארט אז ער איז זייער צוקלאפט פון זיין געשעפט, ס'האט נישט געדויערט לאנג, און ס'איז צוריק געקומען א בריוו פון צאנז, און אין דעם איז געווען א סכום געלט פונעם דברי חיים, דער איד האט אנגעהויבן צוריק האנדלען און ער האט שטארק מצליח געווען, און איז געווארן א גרויסער עושר און האט געעפנט א באנק.

אין א שיינעם טאג הלומ'ט זיך איהם, אז ס'קומט צו איהם א איד און זאגט איהם, "איך בין דער צאנזער רב, און איך האב א זוהן אין אונגארן ער וואוינט אין ראצפערט, און ער מאכט יעצט חתונה א קינד, און האט נישט מיט וואס חתונה צו מאכן, כ'זויל אז יעצט זאלסטו גיין אידם העלפן", איז ער געגאנגען און האט אויפגעזוכט דעם איד וואס האט איהם דעמאלטס געגעבן די עצה צו פארן קיין צאנז, און יענער האט איהם געהייסן גיין, איז ער געפארן קיין פעסט די הויפט שטאט פון אונגארן און דארט איז ער געווארן געווארן וואו ס'איז ראצפערט, און ער איז געפארן אהין, ווען ער איז אנגעקומען דארט אין שטוב, האט ער געפרעגט וואס טוהט מען? האט מען איהם געזאגט אז

האט ער אויפגעהאדעוועט דאס קינד, אזוי איז אויסגעקומען אז א ברודער האט געהאלטן ביים נעמען א שוועסטער, פארשטייט זיך אז מ'האט איהם דערקענט איז די חתונה שוין נישט געווען.

די שטאט פעסט האט זיך איבער געדרייט, אזא מופת האט פאסירט אין שטאט, איז מען אריינגעקומען צום דברי חיים זאגן אז די שטאט דרייט זיך איבער פונעם רוח הקודש פונעם רבי'ן, האט דער דברי חיים געזאגט ס'איז נישט קיין רוח הקודש, נאר כ'האב געלערנט רי"ף פאר'ן גיין צו די חופה, און כ'האב געזעהן אז ס'גיית נישט, האב איך פארשטאנען אז עפעס גייט דא פאר, במילא האב איך אנגעהויבן הושד צו זיין... אזוי האט ער אוועק געמאכט דעם גאנצן ענין.

א' הנרכזים: ס'איז דאך טאקע א פלא פון א מעשה, ממש א אפענע רוח הקודש.

רבינו: אסאך אידן פון פעסט זענען דעמאלטס געקומען צום דברי חיים, און ס'איז געווען דארטן גרויסע מופתים, און אסאך האבן צוגעזאגט געלט פאר די צדקות פונעם דברי חיים, און דער דברי חיים האט געזאגט "איך וועל עס נאך אפנעמען", ס'האט געקענט אריבער גיין צען יאר און צוואנציג יאר, און ער האט געשיקט א שליח אפנעמען דאס געלט.

פונעם טאטן ז"ל (מרן רבינו בעל ברך משה) האב איך געהערט אזא מעשה, ס'איז געווען א איד וואס האט געוואוינט אין דייטשלאנד,⁴ און האט געהאט דארטן א געשעפט, און

4

עין כס' אוצר ישראל מ'החסיד רבי ישראל ראזענצווייג ז"ל (ח"ב עמ' 2) ש'מביא את הסיפור ה"ל, ששמעו מפי הרה"ג רבי יצחק שלמה אונגאר זצ"ל ששמעו מלפני המלחמה בעיר ראצפערט מפי הגה"צ רבי זושא הלאבערשטאם זצ"ל בנו של הרה"ק רבי שלו' אליעזר מראצפערט זי"ע, שהוא שמע הסיפור מבעל העובדא בעצמו.

וכותב שם שהיהודי היה דר בעיר באד-ויהיים שבמדינת דייטשלאנד, ואחר ברכתו של הרה"ק מצאנו נסע להשתקע בעיר פראנקפורט.

דאס איז די צוועק פארוואס מ'איז זיך היינט צוזאמגעקומען, אביסל נתעורר ווערן, אביסל אנצעווארימען, אנצעווארימען די אידן וואס זיצן דא, עס זאל זיין טופח על מנת להטפיה, די אידן דא זאלן זען אנצעווארימען אנדערע אידן אחים לדעה, זיי זאלן ארויסנעמען א חלק לטובת די מוסדות אין ארץ ישראל.

(אסיפת עסקנים לטובת מוסדות יטב לב ד' ויחי תשי"ע לפ"ק בב"פ)

האלכערשטאם, זאגט ער יא. פרעגט ער ווייטער אויב זיין פאטער האט געהייסן חיים, זאגט ער יא. און ער פרעגט ווייטער, צי דער פאטער איז געווען דער ראבינער אין ניי סאנז, זאגט ער יא. זאגט דער באאמטער איך וועל אייך אויך געבן א בירגער רעכט, נישט נאר א אויפגעהאלט צעמל.

ס'איז לא עלתה על דעתו געווען פונעם זיידן רבי שלום אליעזר'ל דעמאלטס צו באקומען א בירגער רעכט, נאר דער באאמטער האט דערציילט אז ער איז געקומען אין צאנז אלץ קינד צוזאמען מיט זיין פאטער - דער פאטער האט געדארפט א ישועה האט ער מיטגענומען אהין זיין זוהן - דער פאטער האט געוואלט געבן געלט, אבער דער צאנזער רב האט געזאגט פאר'ן יונגל, ווען מיינס א קינד וועט דארפן עפעס א טובה, זאלסטו איהם זעהן א טובה צו טוהן. שפעטער איז ער געווארן א באאמטער אין די אינערן מיניסטעריום, און ווען דאס צעמל איז אנגעקומען צו איהם, האט ער געזעהן דעם נאמען האלבערשטאם מיט זיין טאטנ'ס נאמען, האט ער פארשטאנען אז דאס איז א זוהן פון צאנזער רב און ער האט איהם טאקע געהאלפן, און ער האט איהם געגעבן א בירגער רעכט.

תפרד רבינו מהגר"י ומכל המשתתפים ברב ברכות

מ'האלט פאר א התונה, האט מען געפרעגט דעם השבון וויפיל ס'קאסט די התונה, און ער האט זיי געזאגט קארנט נישט, מאכט'ס א השבון וויפיל ס'קאסט אלע הוצאות פון די התונה, האט מען געמאכט א השבון פון אלע הוצאות, און מ'האט איהם אהין געגעבן דעם השבון, און ס'איז געווען אקוראט די זעלבע סומע וואס דער דברי חיים האט איהם געשיקט מיט יארן צוריק.

הגר"י: שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו (קדלת יא. א.)

רבינו: כ'האב געהערט אז דער זיידע (הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט ז"ל) אין שנת ת"ש ווען מ'האט אוועק געשיקט אלע פוילישע בירגער פון אונגארין צוריק אויף פוילן צו די צרות דארט ר"ל, האט מען איהם נישט אוועק געפירט, ווייל ער איז געווען א בירגער אין אונגארין נאך פון פאר דער ערשטער וועלט קריג. ס'איז געווען א חידוש ווי אזוי איז ער געווען א בירגער, ווען ער האט זיך געצויגן פון טארנא (גאליציע) קיין ראצפערט (אונגארן), איז ער געפאהרן קיין פעסט ער זאל באקומען א רעכט צו וואוינען אין אונגארן, און מ'האט אויסגעפילט א צעמל, איז ער אנגעקומען צו דעם אינערן מיניסטעריום, איז ארויס געקומען א באאמטער און געפרעגט אויב ער הייסט

ערש"ק פרשת עקב תשס"ט לפ"ק

ביקור הרב הגאון ר' שמחה בונם קאהן שליט"א

נכד הנה"צ רבי אביגדור מילער ז"ל רב דקהל עטרת שלום בעיר לעיקוואד

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א - בקרית יואל יע"א

אנגעפאנגען און כ'האב אויפגעהערט, ווייל כ'האב געהאלטן אז משיח קומט שוין וואס דארף מען עס האבן, ביז עמיצער איז אדורך געגאנגען נעבן וואו איך לערן און האט מיר געזאגט אז דער אלטער משגיח רבי נתן וואכטפויגל האט געזאגט, אז ווען עס קומט צו גשמיות

הגרש"ב הראה לרבינו את היבוריו על שר"ע אריה היא **דאמר:** איך האב אויך ארויס געגעבן אויף די דריי וואכן (בין המצרים), אבער כ'האב עס נישט געברענגט פאר'ן רבי'ן, ווייל כ'האף אז מ'זעט עס שוין נישט דארפן האבן, כ'האב געהאט א גרויסע ספק צי איך זאל עס שרייבן, כ'האב

די מוסדות אין ארץ ישראל האט די סגולה פון "צדקת רבי מאיר בעל הנס". דער תכלית פון צדקת רבי מאיר בעל הנס איז געווען, צו זען אז הויך לארצ'דיגע אידן זאלן שיקן געלט פאר תושבי ארדה"ק, פאר די וואס זיצן און לערנען, זיי זענען עוסק על התורה ועל העבודה, צו ס'איז מלמדים עניי ארץ ישראל. דאס איז צדקת רבי מאיר בעל הנס.

(אסיפת עסקנים לטובת מוסדות יטב לב ד' יוחי תש"ע לפ"ק בב"פ)

קומען צום שיעור?/ האט ער געזאגט 'איינער', האט דער
 חזון איש געזאגט 'פאר איינעם דארף מען אויך גיין'.

רבינו: וער קען דען אפשאצן דאס השיבות פון תורה, אין
 וועמענס תורה עס איז חשוב, די וואך שטייט והיה עקב
 תשמעון או מזוועט לערנען, ושמר ה' אלקיך לך את הברית
 ואת החסד, אלעס קומט פון לערנען די תורה.

**רבינו שאל אודות בית מדרשו שרהוק ממרכז העיר
 הגרש"ב:** איך אליין וואוין א מייל אוועק פון מיין שוהל.

רבינו: אויב אזוי האט איר א גרויסע שכר הליכה, והיה
 עקב תשמעון, זאגט דאך רש"י מצוות קלות שאדם דש
 בעקביו, דאס איז שכר הליכה, אזוי שטייט אין רבינו בחיי
 און נאך.⁶

דארף מען טראכטן אז משיח קומט, אבער ביי רוחניות
 דארף מען טוהן וואס מ'דארף, אזוי האב איך עס יא
 געענדיגט.

רבינו: יא, נישט ביי יעדע זאך דארף מען זיך פארלאזן און
 האבן בטחון, אז נישט וועט דאך אויסקומען אז מזוועט
 גארנישט טוהן, מזוועט זיך פארלאזן, ס'שטייט אזוי אין
 ספרים, אז אויף ענינים גשמיים דארף מען האבן אמונה און
 בטחון אבער נישט אין ענינים רוחניים.⁵

הג"ר .... סיפר לרבינו מה שסידר שבבית מדרשו בלעיקוואד
 ילמדו במוצאי תענית תשעה באב, ואכן באו כשלא מאות

אנשים ללמוד

ונסתובב השיחה אודות "הבורת יסודי התורה" שקיבץ וריבין
 מרן רבינו שליט"א להגביר חילים לתורה בכל אתר ואתר
רבינו: יעדער דארף פראבירן צו טוהן אז אידן זאלן זיצן
 און לערנען.

הגרש"ב: איינער וואס האט געגעבן א שיעור, האט
 געפרעגט דעם חזון איש, ווען ס'איז געווען א גרויסער שניי
 שמורעם, און האט נישט געוואוסט צי ער זאל גיין אדער
 נישט, האט איהם דער חזון איש געפרעגט זויפיל אידן

6

זו"ל הרבנו בחיי (דברים י. יב.) ודרשו זו"ל בלשון עקב שהוא אזהרה
 לאדם על המצוות שאדם דש בעקביו שלא יקל בהן (תחומא עקב א), לפי
 שיש בני אדם שאינן חוששין בקצת מצוות שהן קלות בעיניהם ורשין
 אותן בעקב, וכבר גילו לנו זו"ל (עמוד זה ח.) כי עונש המצוות שאדם
 מזולל בהן ודש אותן בעקביו בעולם הזה מקוה אותו ליום הדין, שנאמר
 (תהלים מט. י) עוון עקבי יסובני:

ועוד יכלול עוון עקבי יסובני, שבא להזהיר על אותן מצוות שהוא חייב
 לפסוע בהן והן פסיעות של מצוה, כגון ללכת אל בית המנסת ולבית
 המדרש ולבקר את החולים וללוות את המתים ולנהם אבלים, כל אלו
 מצוות של פסיעות ושכרן גדול, וכבר אמרו זו"ל (ברכות י"ג) שאפילו
 בשבת מותר לו לרוץ לבית המנסת שנאמר (חושע י"א) אחרי ה' ילכו
 כאריה ישאג, ואם אינו מקיים מצוות של פסיעות אותו עוון יסובחו
 ליום הדין, והו עוון עקבי יסובני

וכן אם פוסע לדבר עבירה אותו עוון יסובחו ליום הדין כמו כן, שכן
 מצונו בבית של רבי הניא בן תרדיון שנגזר עליה לישב בקובה של
 זנות בעוון שדקדקה בפסיעותיה לפני גדולי רומי, והצדיקה עליה את
 הדין ואמרה גדול העצה ורב העליליה אשר עניך פקחות על כל דרכי
 בני אדם (רומה לב. יט), כלומר אפילו בדקדוק פסיעות. הא למדת
 שהאדם נוטל שכר על פסיעותיו כפי הדרך שהוא הולך בה, והו והיה
 עקב תשמעון. עיי"ש.

5

עיינ בספר ישמח ישראל (לפסח) שכתב לפרש בשם הרה"ק מלובלין
 זי"ע לפרש את הפסוק (תהלים לו. ג) בטח בה' ועשה טוב, שאע"פ
 שהאדם צריך לבטוח בה', אבל אע"כ צריך לעשות ולהשתדל לקיים
 מצות ה', כי אם לא, יפול מאמנתו, ולא היה לזה נצחיות, עיי"ש
 שמארץ בבניה זו.

ועי בדברי ואל (שמח"ת עמ' תרפ"ו) שהארץ בתוכחת מוסר על זה,
 שכנוהג שבעולם אשר בענינים גשמיים מצרכי עולם הזה משגוחים
 ונהורים בהם היטב שיהי הכל כשורה, ואינו רוצה להכניס את עצמו
 לשום צד ספר, מושא"כ בענינים רוחניים בלימוד התורה"ק ועסק
 המצוות הוא הולך תמים עם ה', הגם שתורה מונחת בקרן זית ואין לה
 דורש ומבקש, עכ"ז אינו חושש לנפשו ואינו מודרו ולובש עוז בנפשו
 לעבוד את ה', רק בזה משים מבטחו בה' ויש לו מדת הבטחון, ועיי"ש
 שמארץ בזה שההיפוך הוא הנכון.

**איך האף מזוועט מקבל זיין מיינע ווערטער,
 האבן אן אחריות פאר די ארץ ישראל דיגע מוסדות,
 זען ארויסצוהעלפן מיט אלעם וואס מען קען.**

(אסיפת עסקנים לטובת מוסדות יטב לב ד' ויחי תש"ע לפ"ק בב"פ)

דער אמת איז, אז אויב ס'איז נהלך ברגש, אז מ'זייט מיט
רגש, דעמאלטס גייט מען אין בלאטע רעגן גליטש שניי,
דער ישמח משה (פ' תחומה) זאגט אזוי אויפן פסוק (תהלים קיט):
קיא) נחלתי עדותיך לעולם כי ששון לבי המה, ווייל די גמרא
זאגט דאך (מגילה כא) תרי קלא לא משתמע, אבער הלל
ומגילה איידי דחיבא יחיבי דעתיה,⁹ ווייל מאמעך דאס איז

הגרש"ב: כ'האב געטראכט זיך אריבער ציהען, נאר מיין
זיידע רבי אביגדור ז"ל האט מיר געזאגט אז איך זאל זיך
נישט אריבער ציהען נאר איך זאל גיין די גאנצע וועג.
רבינו: ס'שטייט (תהלים נה, טו), בבית אלקים 'נהלך' ברגש.
הגרש"ב: כ'האב געזעהן אז ס'איז דא פוסקים וואס זאגן אז
אפילו ווען מ'וואוינט נעבן א שוהל זאל מען אויך גיין צו א
ווייטערע שוהל.⁷

רבינו: די גמרא אין בבא מציעא (ק) זאגט דאך אז רבי
יוהנן האלט אז ס'איז דא שכר פסיעות, (וז"ל הגמרא שם: ואמר
לחו רבי יוחנן לא אמר הכי אלא ברוך אתה בעיר שיהא בית הכסא סמוך
לשולחנך אבל בית הכנסת לא ורבי יוחנן למעמיה דאמר שכר פסיעות יש).
דער פעטער ז"ל מייטשט באריכות אין דברי יואל (פ' עקב
ע"י ס"א), מצוות קלות שאדם דש בעקביו, מיינט שכר
פסיעות (ויע' בדברי יואל מהדורא תנינא כ"פ עקב).
די וועלט זאגט ברגש איז ראשי תיבות ב'לאמע ר'עגן
ג'לימש ש'ניי... אלע מאל דארף מען גיין.⁸

8
כן מוזא בהקדמת בעל חקל יצחק ז"ל לספר אמרי יוסף בשם הרה"ק
בעל לב שמה מאלעסק ז"ל, וכן ידוע בפי חסידים שברגש ראשי
תיבות - ב'ירד רוח ג'שם שלג.

ואגב המקום לרשום שכמו כן מתאמרא בפי חסידים שהוא ראשי
תיבות של בגדי שבת דהיינו - בעקיטשע, רעשוואלקע, גארטל,
ש'טריימל.

9
וז"ל הישמח משה: ועוד י"ל קצת באופן אחר, על פי דקיומא לן אף
דתרי קלא לא משתמע, מכל מקום בחלל ובמגילה אפילו עשרה קורין
כאחד, דכיון דחיבי יחיבי דעתייהו ושמעו, עד כאן (מגילה דף כ"א ע"ב).
ונראה דמזה יש ללמוד על הכלל כלו, דבדבר חשוב מאד אין שום
טרדה מבטל, והנה אם התורה היה בעיניו כמו שנצטוונו בכל יום כאלו
היום ניתנה וכל שעה חשוב כשעה ראשונה, לא היה שום טרדה מבטל.
ועל פי זה יוכן ויומשך היטב הפסוק (דברים יו) והיו הדברים וגו', למה
שדרשו ר"ל (ספרי ואח"כ יו) היום, בכל יום כאלו היום ניתנה, ולכך על
לבבך ואין שום דבר גורם להסרה מן הלב, ולכך ודאי ושנתם וגו'
בשבתך וגו' כי אין שום טרדה מבטל, ובה האופן יוכל לקיים (הושע א
ה) והגית וגו' לא ימוש וגו' ולא באופן אחר. והנה באמת חיבת התורה
כראוי כאמור (תהלים י"א) הנחמדים וגו', (משלי ג"ט) יקרה היא וגו', (איוב
ס"ח) לא יערכנה זה וגו', לא היה שום דבר מבטל, אך מחמת היצר
הרע המדמהו לעול, אף אם כופיהו מכל מקום אינו חביב כל כך, ועל
ידי זה הטרדה מבטל. ועל פי זה נ"ל לפרש פירוש חדש בהפסוקים
(תהלים קי"ט קט) קיא-קיב) נחלתי עדותיך לעולם, ר"ל בלי ביטול רגע
אחת כי ששון לבי המה, דאז אין שום דבר מבטל דכיון דחיבי יחיבי
דעתיה, אבל (תהלים קט קיב) נשיתי לבי לעשות חקך, דהיינו שכופה
יצרו אבל אינו חביב, אז לעולם הוא בעקב, כמו שדרשו (ד"ר פ"ג א)
שכרו בעקב והיינו בהס"ף, ר"ל דאחר שפנה מכל הטרדות בסוף הכל
אז פונה להתורה, מה שאין כן כשיש לו איזה טרדה לא יוכל למיהב
דעתיה, והוא פירוש נפלא ואמת בס"ד, עכ"ד הק'.

ואגב עיין בספח"ק באר מים חיים (פרשת עקב) וזלש"ק: ...וכבר פירשנו
במקום אחר ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא שאין בכל עולם הזה בכל
מוחמדיו כולם שכר בעד מצוה אחת כי הלא לנבוכדנצר שפסע שלוש
פסיעות לכבודו יתברך כאמורם ז"ל (עיין סהדרין צ"ג. ועיין אסתר רבה ג, א)
ניתן לו המלוכה של כל העולם הזה. וביותר שהיה לו הממשלה אף על
כל היות השדה ועוף השמים ככאמור הכתוב (ויקרא כ"ג, ו) וגם הית
השדה נתתי לו לעובדו. שלא היו יכולין לפתוח את פיהם כי אם
ברשותו ככאמור חז"ל (מפיקי דרבי אליעזר ומוכא בילקוט מלכים רמז ר"א). ואם
זה הוא בעד שלוש פסיעות היאך ישולם שכר מצוה אחת שהולכין
אליה כמה וכמה פסיעות ובטורה ועבודה). כי לא יהשב כל גשמיות
עולם הזה נגד ניצוץ דק רוחני. רק שעל כל פנים עבור זה המעט הכן
והבסיס שבלבובשי עולם הזה נותן הקב"ה שכר כל טובת עולם הזה
בעדו.

7
עיין בספר חיי אדם (ח"א כלה"ז) שכי ואם יש ב'תי כנסיות, ילך למקום
שהוא יותר רחוק, דאז יש שכר פסיעות. וכ"כ במשנ"ב (פי"ג ס"ק ל"ז)
(ובכן איש חי (פר ויקרא את"י"ג).

מ'בעט דעם בארא פארקער ציבור, עס איז דא א ווארימער ציבור
מיט א הארץ לכל דבר שבקדושה, מען זאל זען,
אונז קען מיר נישט לאזן בני ברק פאלן חלילה, מיר מוזן זיך אנשטרענגן,
און מען מוז טון מזה שביכלתינו זיי ארויסצוהעלפן.
(אסיפת עסקנים לטובת מוסדות יטב לב ד' ויחי תש"ע לפ"ק בב"פ)

הביב איז נישטא א זאך וואס שטערט, טאמער ס'שטערט
איז א סימן אז ס'איז נישט אזוי הביב.

הגרש"ב: קומענדיג קיין קרית יואל האב איך געטראכט א
הסידיש ווארט, והיה עקב תשמעו, עקב איז א לשון פון
ענוה, אז מ'איז אן עניו, תשמעון הערט מען זיך צו, און
והיה איז דאך א לשון שמחה, אין והיה אלא לשון שמחה
(בראשית רבה מבג), אז מ'האט דעם עקב תשמעון וועט מען
כמילא זיין בשמחה.

רבינו: מ'דערציילט א מעשה אז עמיצער האט געפרעגט
דעם רבי ר' זושא פארוואס ער איז אלעמאל בשמחה, האט
ער איהם געזאגט אלס א משל אז אמאל האט מען דאך
נישט ארום געשיקט איינלאדענונגען צו א התונה אזוי ווי
היינט, נאר מ'האט איבער געגעבן פאר'ן שמש א ליסטע
ער זאל גיין איינלאדענען און רופן צו די התונה, איינמאל
האט דער עושר פון שטעטל התונה געמאכט, האט ער
געגעבן פאר'ן שמש א ליסטע ער זאל גיין רופן, און ער
האט מיך אויך גערופן, ווען כ'האב געהערט אז ער האט
מיך אויך גערופן האב איך מיך זייער געפריידט, בין איך
געגאנגען פריה, האב איך געהאט א פלאץ וואו צו זיצן, און
ווען מ'האט געגעבן די סעודה, האב איך געהאט א סעודה
צו עסן, נאכדעם איז דער עושר ארום געגאנגען און
געטיילט געלט פאר די געסט, און האט מיר אויך געגעבן,
בין איך ווייטער געווען בשמחה.

וואס איז אבער מיט דיר? ווען מ'האט דיך גערופן האסטו
געפרעגט וואו שטיי איך אויף די ליסטע, אויבן צווישן די

ערשטע אדער אונטן, און ווען דו האסט געזעהן אז דיין
נאמען איז נישט אזוי ווי דו ווילסט האסטו שוין געהאט
עגמת נפש... האסטו געטראכט יא גיין, נישט גיין, אזוי
ביסטו שוין געגאנגען שפעט, ביסט דאך געווען
באליידיגט, האסטו שוין נישט געהאט צו זיצן לפי כבודך,
און דו האסט געמוזט זיצן אונטן, ביסטו שוין ווידער געווען
אזוי באליידיגט, און עסן האסטו שוין נישט באקומען, ס'איז
שוין נישט געווען ענוה, שפעטער ווען דער בעל שמחה
האט זיך ארום געדרייט, איז אויף די וואס זענען געזיצן
אויבן אן האט ער אינזין געהאט, און אויף דיר האט ער זיך
ניטאמאל אומגעקוקט, ביסטו שוין ווידער געווען אזוי
צובראכן.

אזוי האט ער איהם אויסגעריכט די גאנצע התונה, פון
ווען ס'האט זיך אנגעהויבן פון א' ביז ת', א גאנצע צייט
ביסטו געווען צובראכן, און איך בין געווען בשמחה,
פארוואס? ווייל ווען איך האב געהערט אז דער עושר רופט
מיך האב איך נישט געטראכט פון גארנישט דאס איז גורם
אז איך זאל זיין בשמחה, אבער אז דו ביסט א בעל גאווה
האט דאס דיר געברענגט אז דו זאלסט האבן עגמת נפש
נאך עגמת נפש.

דאס איז 'והיה' אז דו וועסט זיין בשמחה, 'עקב' אויב דו
ביסט בענוה.

נפרדו לשלום

ה'ו נכונים

לדינער הראשונה

לטובת כוללינו המפוארה - מוצש"ק פר' תרומה הבעל"ט

תוכן דברות קודש

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

**אצל אסיפת הכנה למגבית הראשונה של מוסדות יטב לב בארה"ק
ביום ד' העעל"ט**

אבער ביז איצט געשטאנען אזוי אין די זייט. דאס איז די צוועק פארוואס מ'איז זיך היינט צוזאמגעקומען, אביסל נתעורר ווערן, אביסל אנצעווארימען, אנצעווארימען די אידן וואס זיצן דא, עס זאל זיין טופה על מנת להטפיה, די אידן דא זאלן זען אנצעווארימען אנדערע אידן אחים לדעה, זיי זאלן ארויסנעמען א חלק דא אין בארא פארק לטובת די מוסדות אין ארץ ישראל.

ווער עס איז געווען אין בני ברק האט געזען עין בעין, ס'איז דא א הערליכער שיכון מיט שיינע בנינים, שיינע אידישע הייזער, הונדערטער משפחות, א שיינע קהלה, א שיינן ביהמ"ד, א שיינע תלמוד תורה, א ישיבה קטנה, א ישיבה גדולה, און דער כולל אברכים כולל עצי חיים, א בית חינוך לבנות, אלעס וואס א קהלה פארמאגט, אויפן שענסטן פארנעם.

די לעצטע פאר יאר איז אויך אין ירושלים דא די נייע תלמוד תורה. מהאט אנגעהויבן פון די קליינע, ס'איז שוין דא עטליכע כתות, און אויך א ישיבה קטנה.

ס'איז טאקע דא א שיינע קהלה אין בני ברק, ס'איז הערליך, אבער דער שטן האט זיך פארלייגט דארט. די מוסדות אין בני ברק האלט זיך א גרויס חלק אויס פון די תמיכה וואס מען שיקט פון דאהי, וואס דער אפיס פון מוסדות יטב לב האט אליין געשיקט.

א גרויס חלק פון די מוסדות האט זיך אליין אויפגעהאלטן פון דעם וואס די דארטיגע תושבים האבן צושטייער געגעבן. איך בין אליינס אמאל געווען אין ארץ ישראל, ס'איז געווען כ"ט שבט, דעם זיידן ז"ל דעם קדושת יום טובים יארצייט. ביי די יארצייט סעודה איז זיך צוזאמגעקומען דער גאנצער ציבור, אויפן זעלבן אופן פון דאהי איז געווען א "דינער" די דארטיגע תשובים האבן זיך זייער ווארעם אנגערופן אויף דאלערס.

דער מצב הפרנסה אין ארץ ישראל איז ליידער מער געפאלן פון דאהי, ממילא קומט אויס, אז דאס וואס די דארטיגע תושבים האבן געגעבן איז מיר געווען א חידוש.

מ'איז צוזאמגעקומען דא אידן בעלי בתים און אברכים חשובים, מ'איז זיך צוזאמגעקומען לטובת די מוסדות יטב לב אין ארצנו הק'.

מוסדות יטב לב איז ביים פעטער ז"ל געווען די ערשטע צדקה. דער טאטע ז"ל האט עס אסאך מאל דערמאנט, אז יטב לב איז געווען די ערשטע מוסדות וואס דער פעטער האט געגרינדעט נאכן קריג. ער האט עס געגרינדעט אין ארץ ישראל, און לכבוד די מוסדות איז ער ארויסגעקומען קיין אמעריקע.

די מוסדות אין ארץ ישראל איז געווען ביי אים דאס אויג פון קאפ. ממש אזוי. די טייערסטע זאך איז עס געווען ביי אים. לכבוד די מוסדות איז ער געפארן - איך רעדט איצט מיט זעכציג יאר צוריק - איז ער געפארן קיין שיקאגא, ער איז געפארן קיין קליוולאנד. ער איז געפארן צו די מרחקים מיט די באנען, מהאט געדארפט פארן אזוי לאנגע שטרעקעס, געפארן אין אמעריקע ארויסגעפארן אויף פארשידענע מקומות פאר געלט, כדי אויפצוהאלטן די מוסדות.

די מוסדות אין ארץ ישראל איז צוטיילט איצט אין בני ברק און אין ירושלים. איך זאג קודם בני ברק ווייל אין בני ברק איז עס א גרויסער מוסד און ירושלים א קלענערער מוסד, עס איז אבער אויך דא א שיינע תלמוד תורה.

דער טאטע ז"ל פלעגט זיך זייער שטארק זארגן פאר די מוסדות אלע יארן. ער האט געטון מה שבידו פאר די החזקת המוסדות.

מ'רעדט פון מוסדות אין ארץ ישראל. דער שינאווער רב ז"ל האט נאכגעזאגט פונעם אפטער רב ז"ל, אז וויפיל תשוקה א איד האט פאר ארץ ישראל, פאר "רבי מאיר בעל הנס" פון דעם זעט מען וויפיל תשוקה דער איד האט צום הייליגן באשפער. עס דארף ביי אונז זיין זייער חשוב און זייער הייליג.

אין וויליאמסבורג און אין קרית יואל איז דא אן התעוררות פאר די אר"ידיגע מוסדות, ס'איז דא א דינער, א אקציע, מ'מאכט געלט, ישראל קדושים נתבעים ונותנים. דא אין בארא פארק, ס'זאל זיין די סיבה אדער יענע סיבה, ס'איז

איך בין געשטאנען און געקוקט, די אידן פארדינען אויף די "פונט" און אידן האבן זיך אנגערופן אויף הונדערטער דאלערס, ס'איז געווען ביי מיר אזא חידוש, כ'האב עס מיר נישט פארגעשטעלט.

אבער נאכדעם האבן זיי געהאט א דריטע יסוד אויף וואס עס איז געשטאנען. במשך פון די יארן האט מען דארט אויפגעבויט א חתונה זאל, א שיינע חתונה זאל און א מאטעל, וואס חודש'ליך האבן זיי געברענגט א שיינע הכנסה. ס'איז אין צענטער פון די שטאט, ס'איז געווען יעדע נאכט חתונות, און עס האט געברענגט א שיינע הכנסה פאר די מוסדות חודש'ליך.

איז אזוי, ס'איז דא די וואס זוכן אונטערצוברענגן אלעס. זיי האבן געמאכט א יד אחת מיט די וואס פירן אן די מקומות, זיי האבן נישט באצאלן. מ'איז שוין געגאנגען מ'האט פרובירט מיט א דין תורה. ביז די דין תורה מאכט מען אלע שטיקלעך און אלע טריקס, כשר'ע און טריפה'נע. איר קענט אייך גארנישט פארשטעלן וואס מען טוט אז עס זאל נישט קומען צו קיין דין תורה.

ממילא בין דערווייל באקומט מען נישט דאס געלט. עס גייט נאך א חודש און נאך א חודש. דער ברושעט איז געווען געבויט אויף דעם, און עס פעלט יעדן חודש אסאך געלט. דער לאך ווערט גרעסער און גרעסער. עס האט געשאדט אויך פאר אנדערע הכנסות. אויף נישט צו געבן געלט, קען יעדער איינער שאדן מאכן. דאס איז ער מצב.

איז א שווערער מצב. מ'האלט שוין איצט טבת. פארגאנגענעם זונטאג האט מען שוין געפאסט עשרה בטבת, דאס הייסט אז מען האלט שוין ביי האלב טבת א דורך. אבער דאס געהאלט וואס מען צאלט פאר די איינגעשטעלטע, האלט מען נאך ביי "אלול". דאס הייסט אז די איינגעשטעלטע באקומען איצט נאך פאר אלול, און אז מען צאלט נישט קיין געהאלט האבן זיי נישט. זיי זענען מלמדים, און עפעס אנדערש איז נישט דא. און אז מען האט נישט קיין געלט קען מען נישט גיין איינקויפן אין גראסערי, מ'קען נישט געבן צו עסן פאר קיין קינדער. עס איז א מצב וואס די מלמדים ברעכן זיי האבן נישט מיט וואס צו קויפן פאר זייערע משפחות.

מוז מען זיך אנשטרענגן מער, עס זאל אריינקומען, מ'זאל קענען מער שיקן. ס'זאל זיין אז ווען מען האלט אום טבת, זאל מען האלטן ביים באצאלן טבת.

דאס איז דער ענין, נישט מיט קיין פשט'לעך, נישט מיט קיין דרייערלעך, דאס איז דער מצב, אזוי ווי איך האבן פריער

געזאגט. ביי אנדערע מקומות זוכט מען, מ'האט גענומען עסקנים, און מען זעט צו שאפן געלט. איצט איז מען געקומען קיין בארא פארק, מ'בעט דעם בארא פארקער ציבור, עס איז דא א ווארימער ציבור מיט א הארץ לכל דבר שבקודשה, מען זאל זען, אונז קען מיר נישט לאזן בני ברק פאלן חלילה, מיר מוזן זיך אנשטרענגן, און מען מוז טון מה שביכלתינו זיי ארויסצוהעלפן.

וויל איך בעטן די אלע אידן דא, ווער עס קען געבן דארף אוודאי געבן, און ווער נישט, ס'איז יותר וואס ער געט אליין, זאל מען זען צו זיין עסקנים. יעדער איינער האט וואו צו בעטן ביי א שכן א קרוב, א בעלבאטישער איד, זען צו שאפן געלט פאר די מוסדות אין ארץ ישראל.

איך האף מ'וועט מקבל זיין מיינע ווערטער, האבן אן אחריות פאר די ארץ ישראל'דיגע מוסדות, זען ארויסצוהעלפן מיט אלעם וואס מען קען.

אין דעם זכות, די מוסדות אין ארץ ישראל האט די סגולה פון "צדקת רבי מאיר בעל הנס". דער תכלית פון צדקת רבי מאיר בעל הנס איז געווען, צו זען אז חוץ לארצ'דיגע אידן זאלן שיקן געלט פאר תושבי ארה"ק, פאר די וואס זיצן און לערנען, זיי זענען עוסק על התורה ועל העבודה, צו ס'איז מלמדים עניי ארץ ישראל. דאס איז צדקת רבי מאיר בעל הנס. מיר דארפן זען מחזק צו זיין די מוסדות דארט, סיי אין ירושלים און סיי אין בני ברק.

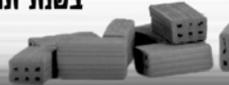
איך האף מ'וועט פארשטיין דאס ערענטסקייט און דאס וויכטיגקייט. יעדער וועט זען זיך אנצושטרענגן ווערן אן עסקן. אין דעם זכות וועט דער אויבערשטער העלפן מ'וועט געהאלפן ווערן אין זכות פונעם פעטער ז"ל וואס ער האט זיך אזוי געפלאגט פאר די מוסדות אין ארץ ישראל, עס איז געווען ביי אים אזוי חשוב, אזוי הייליג און אזוי טייער. דער זכות פון טאטן ז"ל וואס אלע יארן האט ער זיך אוועקגעגעבן בלב ונפש פאר די מוסדות אין ארץ ישראל, וועט מגן זיין מ'וועט געהאלפן ווערן, וואס מען טוט וועט מען געהאלפן ווערן מיט הצלחה און סייעתא דשמיא. דער אויבערשטער וועט העלפן עס וועט אריינקומען א ברכה אין שטוב אריין, מ'וועט געהאלפן ווערן מיט אלעם גוטן, ברכה והצלחה, תענוג ונחת ביי קינדער און ביי אייניקלעך מיט געזונט און אלעם גוטן, ביז מ'וועל מיר זוכה זיין קעגן צו גיין דעם גואל צדק, במהרה בימינו אמן.

די היסטאריע

איבער די התייסדות פונעם קופת רבי מאיר בעל הנס

און די גרינדונג פונעם כולל מוסדם של רבותינו הקדושים זצוק"ל לבית סיגוט-סאטמאר בשנת תרס"ד

הקדמה

קינד און קייט זענען באקאנט איבער די גרויסע השיבות פון די אויסדערוועלטן "פושקע" וואס איז געאייניגט לטובת עניי ארץ ישראל, אין יעדן געלעגנהייט ווען מ'געפונט זיך ל"ע אין א עת צרה וצוקה, מ'קוקט ארויס אויף א ספעציעלן ישועה אדער הצלחה, ווי אויך אין א עת רצון ווי ערב שבת ביים ליכט צינדן אדער ביי א שמחה א.א.וו. אין יעדן געלעגנהייט לייגט מען אריין א פרוטה א שקל הקודש אין די "רבי מאיר בעל הנס פושקע".

די ווערטער "אלקא דמאיר עננו" זענען געווארן מורגל בפי הבריות אויף טריט און שריט. צדיקים קדושי עליון ווי אויך איינפאכע בעלי בתים און אידישע מאמעס, האבן זיך נישט אוועקגעריט פון די ווערטער "אלקא דמאיר עננו", וואס ווערט געזאגט בשעת מ'איז מנדב צדקה לעילוי נשמת רבי מאיר בעל הנס ז"ע, און געזען דערביי מורא'דיגע ישועות.

טראץ דעם וואס אין דער גמרא געפינען מיר נישט אזויפיל אז די הייליגע תנאים אליין זאלן דערציילן פון זייערע מופתים, אבער איין אויסנאם איז פארהאן, וואס דאס איז ביי דעם תנא האלקי "רבי מאיר", וועלכער איז טאקע באטיטלט געווארן מיט דעם גרויסן נאמען, רבי מאיר "בעל הנס", וועלכער האט זעלבסט קלאר געזאגט אז ווען מען זאגט "אלקא דמאיר עננו" ווערט אפילו דער גוי געהאלפן... ווער רעדט ווען עס האנדלט זיך פון ערליכע אידן.

און אזוי איז טאקע געווען באקאנט במשך הדרות, שוין הונדערטער יארן וואס מיר ווייסן דעם כלל, אז אויב דארף מען א ישועה, הצלחה, ברכה, פרנסה, נשיאת חן וכו', דאן איז די עצה אז מען גיט א סכום פאר צדקת רבי מאיר בעל הנס, מען שטעלט צו די ווערטער "אלקא דמאיר עננו" - גאט פון רבי מאיר ענטפער און העלף... און דער גאט פון רבי מאיר ענטפערט טאקע און העלפט תיכף ומיד.

אבער נישט יעדער איז באקאנט מיט די היסטאריע פון אט די הייליגע פושקע פון רבי מאיר בעל הנס, ווען האט מען דאס מתקן געווען אין וועלכע צייטן, און ווער פונקטליך האט דאס איינגעפיהרט, דעריבער האבן מיר גענומען אויף זיך די עבודת הקודש צו אראפשרייבן פאר'ן חשוב'ן ציבור - מחזיקי כוללינו הק' אין ארה"ק - א שילדערונג אביסל איבער די פושקע און ספעציעל איבער וואס ס'איז נוגע צום גרינדונג פון די פושקע און תמיכה פון אונזערע עלטערן יוצאי סיגוט - סאטמאר, דורך רבותינו הקדושים מרן בעל הקדושת יו"ט זי"ע און זיין זוהן מרן בעל העצי חיים זי"ע.

– שווארצע וואלקענעס אין פראנקרייך –

התוס' אוועקגעשטעלט אין די גרויסע חצר פון די מלך אנטקעגן די פיהלע שרים און גלחים און ער האט אנגעהויבן מיט זיי די וויכוח וועלכע האט זיך געצויגן אויף עטליכע טעג.

עס איז איבעריג צו שילדערן וואספארא אנגעצויגנדיקייט און פאניק ס'האט דעמאלט'ס באנומען גאנץ כלל ישראל, אין די טעג בעפאר און בשעת דעם וויכוח האבן אידן אנשים וטף אנגעפיהלט די בתי כנסיות ובתי מדרשות און מרבה געווען בתפילות ובתחנונים עס זאל זיין דידן נצח און ימין ה' רוממה, די נשים צדקניות האבן זיך אויסגעוויינט אין די תהלים'לעך און איינגעריסן פאר'ן כסא הכבוד שלא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים.

מיטן הילף פונעם באשעפער האט טאקע רבינו יחיאל מצליח געווען צו פארמאכן די פי רשע און אפוארפן אלע זייערע איינרעדענישן, און אדרבה אויפווייזן אז זייער פאלטשע אמונה באשטייט נישט פון גארנישט הבל הבלים אין בו ממש.

מיט אכט הונדערט יאהר צוריק אין סוף פון אלף החמישי האבן שווארצע וואלקענעס באדעקט די הימלען פון צרפת – די פלאץ וועלכע איז בימים ההם געווען די גולת הכותרת און צענטראלע פונקט פון תורה – די אנטיסעמיטישע גלחים האבן געהויבן זייערע רשעות'דיגע קעפ און האבן אנגעהויבן צו פארגיפטיגן די גויים אנטקעגן די אידן, זיי האבן געהאלטן העצערישע דרשות פיהל מיט דברי שואה ונעצה קעגן די אידן און קעגן אונזער הייליגע תורה שבע"פ ד.מ. אונזער באליבטן תלמוד בבלי.

עס איז געווען אין די תקופה פון די גדולי הראשונים (אין די צייטן פון דעם "קרייץ ציגלער") איז צושפרייט געווארן א שמועה לא טובה אז דער קעניג ("לודיג דער נייטער") האט ארויסגעגעבן א באפעל אז אידישע קינדער מוזן זיך שטעלן אויף א קרייץ פארהער מיט איינעם פון די הויפטן ביי די נוצרים און זיך מיט איהם מתווכח זיין איבער זייער אמונה טפילה אינעם אותו האיש ימ"ש.

בערך אין יאהר ד"א תתקצ"ח האט זיך דער רבן של ישראל רבינו יחיאל פון פאריז פון די גרויסע בעלי

– די גזירה פון שריפת התורה –

אינעם יום המור והנמהר פרייטאג פר' חוקת שנת ה"א ב' דעם טאג וואס איז געווען באשטימט דורך די ממשלה אלס "יום שריפת התורה" רח"ל האבן די פאליציי צונויפגעברענגט פיר און צוואנציג וואגאנען אנגעפיהלט מיט מגילות און געשריבענע העתקות, און צוועלף טויזנט פון ספרי הש"ס והגאונים און מ'האט דאס ליידער פארברענט אינעם גרויסן פייער אין צענטער פון די שטאט "פאריז", ומדינת צרפת נבוכה...

אויב האבן די אידן געמיינט אז מיט דעם ביטערן גזירה זענען זיי שוין פארטיג, האט דערנאך נאכגעפאלגט אסאך א ביטערערע גזירה, די שונאי

אבער ווי ס'איז אריבער עטליכע יאהר אין שנת ה"א ב' איז דער קעניג "לודיג" קראנק געווארן און זיינע טעג זענען געווארן געציילטע, און ווען דער גלח איז געקומען צו איהם זאגן מיט איהם די ווידוי פאר זיין טויט האט ער אנטפלעקט פאר'ן גלח זיין מורא'דיגן "זינד" וואס האט איהם צוגעברענגט צו שטארבן, דאס איז ווייל ער האט געגעבן גערעכטיגקייט פאר די אידן און פאר זייער תלמוד.

און דאן כדי צו פארגעבן זיין עבירה האט דער קעניג ארויסגעגעבן א שטרענגן באפעל ארויסצונעמען אלע ספרי התלמוד און זיי פארברענען אין צענטער פון שטאט...

זיינע גרויסע תלמידים זענען פון דארט ארויס און זיי האבן באשלאסן צו עולה זיין קיין ארה"ק ארץ ישראל תובב"א.

ארץ ישראל - וועלכע איז שוין נאנט צו טויזנט יאהר געשטאנען פוסט און לידיג מאין יושב, פון סוף תקופת אמוראים די מחברים פון די תלמוד ירושלמי ווען עס האט זיך גובר געווען די האנט פון די צולאזטע אראבער די בני ישמעאל און די אלע לומדי התורה פון כלל ישראל זענען פון דארט אנטלאפן - האט איצט זוכה געווען צום ערשיינונג פונעם שר התורה רבן של ישראל רבינו יחיאל מיט זיינע גרויסע תלמידים וועלכע האבן צוריק אויפגעהויבן די קרן התורה אין ארה"ק, דאס איז געווען בערך אין שנת ה"א י"ב.

ישראל אין שפיץ פון די נוצרישע גלחים האבן ארויסגעגעבן א שארפן באפעל אז ווער וואס ס'וועט זיך געפונען ביי איהם פון די ספרי התלמוד וכדו' איז אחת דתו להמית ה'.

דא האבן שוין די אידן באשלאסן בלית ברירה אז זיי מוזן זיך נעמען די וואנדער שטעקנ'ס און זיך אוועקציען וואס שנעלער פון די מדינה, וויבאלד אן קיין תורה וועט מען זיך נישט קענען האלטן אין אידישקייט.

אזוי איז נאך אפאר הונדערט יאהר וואס מדינת צרפת האט געלאכטן און געשיינט פון די מאור התורה, און געווען די אכסניא של תורה פון די סלתה ושמנה פון כלל ישראל, האט זיך דאס ליידער פארלאשן און די גדולי התורה אין שפיץ פון רבינו יחיאל מפאריז מיט

- דער הייליגער רמב"ן קומט קיין ארץ ישראל -

האראווען על התורה והעבודה אן קיין שום שטער און אן צו טראגן אויף זיך די טירדת הפרנסה.

די עול פון דאס אויסהאלטן די קופה האט מען באויפטראגט אויף די אידן אחינו בני ישראל פון חו"ל אז זיי זאלן אויסשטרעקן זייער הילף און שטיצע אויסצוהאלטן די יושבי ארה"ק.

אגב איז דא די פלאץ צו דערמאנען אז דער רמב"ן לשיטתו האלט אז מצות ישוב ארץ ישראל בזמן הזה איז מן התורה (אין ספר המצוות און אין פר' דברים), און דער רבי בעל דברי יואל זי"ע איז מאריך איבער דעם אין ספר הק' ויואל משה אז די דעת רוב ראשונים ואחרונים איז נישט אזוי.

אין שנת ס"ו איז אנגעקומען קיין ארץ ישראל איינער פון די גדולי הראשונים רבינו חיים כהן בעל כפתור ופרה, און ווי ער דערמאנט אין זיין ספר אז דער רמב"ן האט איהם באשטימט א באשטימטן תמיכה פון די קופת הקהל, און ווי באקאנט האט ער געוואלט ארויפגיין אויפן הר הבית און מקריב זיין קרבנות נאר עס איז געווען לא איסתייע מילתא.

נאך עטליכע יארן איז דארט אנגעקומען איינער פון די גדולי הראשונים און תורה-באלייכטער בימים ההם ובזמן הזה דער הייליגער רמב"ן "רבינו משה בן נחמן", און מ'האט אנגעהויבן זיך צו איינארדענען זיך צו באזעצן אינעם עיר הקודש ירושלים תו"ב, אזויווי עס ווערט דערמאנט אין רמב"ן ביי לידת בנימין (פר' וישלח) וזה לשון קדשו: "ועכשיו שזכיתי ובאתי אני לירושלים, שבח לאל הטוב והמטיב..."

דער רמב"ן האט צונויפגעקליבן די לומדי תורה און די גדולי הראשונים וועלכע האבן דאן אנגעהויבן ארויפצוקומען אהין, און דעמאלט'ס איז געגרינדעט געווארן צום ערשטן מאל די "ישוב הישן" אין די אלט שטאט ירושלים עיה"ק, עס האבן זיך דארט באזעצט אלע קדושים וטהורים שוחרי תורה בייטאג און ביינאכט.

צו די הצלחה פון די ניי-געגרינדעטע אידישן ישוב האט דער רמב"ן מתקן געווען א "קופת הקהל" וואס פון איהר זאלן געשפיזט ווערן די חשוב'ע לומדי התורה זיי מיט זייערע שטובער כדי זיי זאלן קענען זיצן במנוחה און

מעשה רב

פון די טאטע ז"ל האב איך געהערט ער האט נאכגעזאגט פון פעטער ז"ל, אז מ'האט געשיקט פון ארץ ישראל א מלבוש א בעקיטשע האט ער געמאכט א סעודה לכבוד דעם, פון גרויס חשיבות און גרויסע קשר קיין ארץ ישראל, און ער האט טאקע געוואלט אז מען זאל אליין שיקן געלט קיין ארץ ישראל, ווייל ער האט געוואלט דאס עצם זאך שיקן געלט קיין ארץ ישראל, דאס איז א גרויסע ענין ס'איז א קשר, די תפילות פון חוץ לארץ גייט דורך ארץ ישראל האט ער געזוכט אזעלכע זכותים און ער האט געוואלט אליינס שיקן געלט קיין ארץ ישראל,

Fine Design - 845.660.6133

66

(כ"ק מרן רביע הגה"ק שליט"א בסעודת היולא של מרן הקדו"ט ז"ע זמנית לטובת הכולל כ"ט שבט תשס"ט - וויליאמסבורג)

תושבי וויליאמסבורג:

הכוננו!

הכוננו!

דינער הראשונה

מוצש"ק פר' תרומה הבעל"ט

אבער אין אמת'ן איז די ענין פון אויסהאלטן די עניי ארץ ישראל שוין נתקן געווארן לאנג בעפאר דורך דעם גרויסן תנא האלוקי רבי מאיר בעל הנס ז"ע אין די תקופה פון נאכ'ן חורבן בית שני ווען ער האט צוגעזעהן בעני עמו האט ער דאן איינגעפיהרט די הייליגע צדקה צו שטיצן די לומדי תורה אין ארה"ק, און פאר זיין פטירה לחיי העולם הבא האט רבי מאיר צוגעזאגט אז ווער ס'וועט העלפען פאר די עניי ארה"ק וועט ער איהם זיין פאר א מליץ יושר און פאר א הילף אין די עלמא דקשוט.

וויבאלד רבי מאיר איז געווען מפורסם בדורו אלס א צדיק וקדוש און א גרויסער מלומד בניסים ווי עס ווערט געברענגט באריכות אין גמ' מסכת עבודה זרה (דף י"ח ע"א) ביי די מעשה פון ברוריא, האט די אידישע פאלק געגלייבט אין איהם און מ'האט אנגעהויבן צו שטיצן די עניי ארה"ק, און פון דאן איז געגרינדעט געווארן די ענין פון החזקת עניי ארץ ישראל "לצדקת רבי מאיר בעל הנס"...

אין לויף פון די יארן נאכדעם איז די גאנצע ישוב אין ארה"ק שוואך געווארן און אויסגעליידיגט געווארן אזוי אז אין די צייטן פון די גאונים האבן כמעט נישט געוואוינט דארט מער פון די בני תורה, ווי עס ווערט דערמאנט אין רי"ף (אנפאנג מס' ביצה) איז דערפאר בטל געווארן די גאנצע ענין פון הייליגע צדקה, ביז די אויבנדערמאנטע תקופה פון די ראשונים אין די צייטן פון רבינו יחיאל און זיין תלמיד דער רמב"ן וואס זיי האבן צוריק מתקן געווען די ענין פון די תמיכה לטובת לומדי תורה בארה"ק.

וואס איז דער ענין פון שד"ר???

פארזעצונג קומענדיגע וואך

קרבן עדר ויששכאר "ברך משה" רהסנדר יעקב סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעועבי"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעמו"מ

ברכת מזל טוב

הננו משגרים ברכת מזל טוב המה ולבבית לאנ"ש החשובים כל אחד בשמו יבורך

הרה"ח ר' פסח עקשטיין שליט"א

ולאביו הרה"ח ר' נתן בנימין עקשטיין שליט"א

ולחותנו הרב ר' נחמן יאקאב שליט"א

לאירוסיו בנו, נכדם הב' יואל ני"ו תלמיד ישיבתנו

הרה"ח ר' חיים דוב בנעט שליט"א

ולאביו הרה"ח ר' יצחק בנעט שליט"א

ולחותנו הרה"ח ר' שניאור זלמן טאבאק שליט"א

ולחז"ו הרה"ח ר' משה עסטרייכער שליט"א

לאירוסיו בתו, נכדתם

הרה"ח ר' ישראל משה גאלדשטיין שליט"א

ולאביו הרה"ח ר' קלמן גאלדשטיין שליט"א

לאירוסיו בתו, נכדתו

הר"ר יואל גרינוואלד הי"ו

ולאביו הרה"ח ר' אלכסנדר יעקב מנחם גרינוואלד שליט"א

ולחותנו הרה"ח ר' משה מילער שליט"א

להולדת בנו, נכדם - השלום זכר בבית מדרשינו בשיכון

הר"ר הנוך זונדל פייצרווערגער הי"ו

ולחותנו הרה"ח ר' שלמה מאיר ראזנבערג שליט"א

ולוקינו הרב ר' נחמן יאקאב שליט"א

ולחז"ו הרה"ח ר' משה יעקב ראטער שליט"א

להולדת בנו, נכדם - השלום זכר בבית מדרשינו בשיכון

הר"ר חיים משה גולדבערג הי"ו

ולאביו הרה"ח ר' אלעזר אברהם גולדבערג שליט"א

ולחותנו הרב ר' ישראל יודא בערגער שליט"א, ר"מ בישיבה"ק

ולחז"ו הרה"ג ר' חיים שלום קליין שליט"א

להולדת בתו, נכדתם - קידושא רבא בבית מדרשינו בזכרון מאיר

"נפש חי"ה"

ע"ש הרבנות הגדוקת
מרת חי' מיזליש ע"ה
בת מרן רבינו משה ז"ע
נלבית חי' שבט תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי מנחם משה"

ע"ש
ר' מנחם משה גאנץ
ז"ל
ב"ר דוב ז"ל
נלבית י"ג מנחם אב תשנ"ב
☆☆☆

"תהלה לרוד"

ע"ש ר' משה דוד
מעלער ז"ל
ב"ר יחזקאל משה ז"ל
נלבית י"א תשרי תשס"ח
☆☆☆

"אב"ן ישראל"

ע"ש ר' אברהם נתן
בערנאט ז"ל
ב"ר ישראל ז"ל
נלבית ט"ז חשוון תשנ"ו
☆☆☆

"ציון לנפש חי"ה"

ע"ש ר' בן ציון בנעט
ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל
נלבית ט"ז שבט תשנ"ג
וזוגתו מרת חי"ה ע"ה
ב"ר יהושע ז"ל
נלבית י"א סיון תשנ"ה
☆☆☆

"חסדי בא"ר"

ע"ש ר' אלכסנדר
בנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל
נלבית כ"ג סיון תשנ"ו
וזוגתו מרת רייזל ע"ה
ב"ר אפרים ז"ל שפעין
נלבית ה' סבת תשנ"א
☆☆☆

"משא"ת חיים"

ע"ש ר' חיים גרין ז"ל
ב"ר מרדכי מנחם ז"ל
נלבית כ"א אדר א' תשס"ח
וזוגתו מרת א"טע
שיינדל ע"ה
ב"ר משה אליהו ז"ל
נלבית י"ב סיון תשס"ג

"חסדי שלמה זלמן"

ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל
בן ר' מרדכי וויזנבערגער ז"ל
נלבית ח' כסלו תשס"ב
☆☆☆

"חסדי ישראל יעקב"

ע"ש ר'
ישראל יעקב אייזנבערגער ז"ל
נלבית ט"ז אדר תשנ"ו
ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
פענדל ז"ל ב' כ"ז סיון תשנ"ה
ואמו מרת דינה ע"ה
ב"ר יעקב ישראל הל"ו ז"ל
נלבית כ"ט תמוז תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי שמואל וחנה"

ע"ש
ר' שמואל זאב לעווין ז"ל
ב"ר יעקב דוב ז"ל
נלבית ג' תשרי תשנ"ה
וזוגתו מרת חנה ע"ה
ב"ר חיים משה ז"ל
נלבית י"ב חשוון תשנ"ו
☆☆☆

"אנשי חי"ה"

ע"ש
ר' אביגדור פרדמאן ז"ל
ב"ר נחמ"י ז"ל
נלבית ז' שבט תשנ"ג
וזוגתו מרת חנה לאה ע"ה
ב"ר יעקב פרענקל מב"ח ז"ל
נלבית ב' אלול תשס"ג
☆☆☆

"צב"א מרו"ם"

ע"ש ר'
צבי אלימלך געלמאן ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נלבית ד' אלול תשנ"ט
וזוגתו מרת בריינדל ע"ה
בת ר' מרדכי מנחם ז"ל
נלבית כ"ה תמוז תשנ"ט
☆☆☆

"אפריון נטמ"ו קר' שמעון"

ע"ש ר' שמעון דאסקאל ז"ל
בן ר' שניאור זלמן ז"ל
נלבית ז' מנחם אב תשנ"ח
☆☆☆

"זכרון חיים צבי"

ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
ב"ר הקו"ל איתמר טובי ז"ל
נלבית י"ג כסלו תשנ"ה
☆☆☆

"ממכון שבתו השג"ח"